

KI-notat nr.: 31/2009 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Bele Kraftverk DA/Bele kraftverk	
Fylke/kommune:	Møre og Romsdal/Surnadal	
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.: <i>Øystein Grundt</i>
Saksbehandler:	Tale Helen Seldal	Sign.: <i>Tale Helen Seldal</i>
Dato:	16 APR 2009	
Vår ref.:	NVE 200801291-26 ki/thse	
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken	

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Søknad om tillatelse til å bygge Bele kraftverk i Surnadal kommune, Møre og Romsdal fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	2
Uttalelser til søknaden	4
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	15
Tilleggsutredninger	18
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	20
NVEs vurdering	26
NVEs konklusjon	31
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	32

Sammendrag

Bele Kraft DA søker om tillatelse etter vannressursloven til å regulere Midt- og Stor-Belevann med 2 meter og bygge Bele kraftverk i Beleelva i Surnadal kommune. Kraftverket søkes bygget med hovedsakelig nedgravd rør og kraftstasjon i dagen.

Bele kraftverk vil i følge søknaden utnytte avløpet fra et felt på ca. 6 km² i et 388 m høyt fall i Beleelva, mellom kote 428 og kote 40. Installasjonen vil være på ca. 2,7 MW (basert på gamle beregninger) med en estimert årsproduksjon på 11,4 GWh (oppjustert fra 8 GWh etter nye beregninger).

Surnadal kommune har ingen særlige merknader til tiltaket, men vektlegger viktigheten av at avbøtende tiltak som nevnt i søknaden blir gjennomført. Kommunen gir dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for bygging av kraftverket og fradeling av parseller. Møre og Romsdal fylke har ingen merknader i forhold til kulturminner men viser til meldeplikt etter kulturminneloven § 8. Fylket tilrår at man bl.a. ser nærmere på trasévalg/rørgate, vurderer fullprofilboring, å ikke regulere vannene og legge inntaket lenger ned i elven. Dette grunnet landskapsmessige utfordringer med å

legge rørgaten og at reguleringen vil få negative konsekvenser for landskapsopplevelse og ferdsel i et mye lokalt brukt turområde. Videre peker fylket på at kraftstasjonsplasseringen vil direkte påvirke anadrom strekning. Sametinget har ingen spesielle merknader til planforslaget, men viser til meldeplikten etter kulturminneloven § 8, 2. ledd. Statens Vegvesen har ingen merknader til tiltaket. Istad Nett uttaler at er viktig at det planlagte tiltaket blir koordinert med Svorka Energi AS som er områdekonsesjonær. Det må også sjekkes at det er ledig kapasitet i 22 kV nettet for innføring av planlagt ny produksjon. Reindriftsagronomen i Sør-Trøndelag/Hedmark uttaler at reguleringen faller utenfor deres forvaltningsområde, og har av denne grunn ingen merknader til saken.

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal mener at søknad og biologisk mangfold-rapport er til dels svært mangelfull. De peker på at inngrepet fører til reduksjon i INON og viser til at friluftsinnteressene i området påvirkes negativt pga. reguleringssoneens synlighet på lang avstand, påvirkning av hytter og næst, iskvalitet, behov for ny traktorvei og fare for økt trafikk og støy fra biler. De ber om at det ikke gis tillatelse til effektkjøring pga. anadrom fisk og isforhold på vannene. Naturvernforbundet er skeptisk til om etablering av rørtraseen lar seg gjennomføre som skissert. Jonas Sæterbø er eier av en hytte langs Stor-Belevann og mener at hans hytte ikke tåler noen oppdemming av vannet. Det er 2 hytter og 4 naust som blir direkte berørt av en økt vannstand. Rune Aasgaard (privat person) viser til negative landskapsinngrep ved reguleringssoneene, langvarige sår i sårbart høyfjellsterreng og redusert vannføring i fossene i Beleelva. Fortsatt kjøring av det gamle kraftverket vil ytterligere forringe Belefossen. Videre peker han på fare for stranding av anadrom fisk nedenfor kraftstasjonen og fare for frostrøyk og isoppstuvninger. Aasgaard foreslår i henhold til dette diverse avbøtende tiltak, bl.a. restriksjoner på vannstand om sommeren, vannføring om vinteren og kjøring av kraftverket, høyere minstevannføring og avvikling av gammelt kraftverk.

NVE legger vekt på at en utbygging av Bele kraftverk vil gi en viss økning i kraftproduksjon og bidra til økt lokal verdiskapning og inntektsgrunnlag for grunneierne.

Tiltaket vil føre til betydelige konsekvenser for landskap og friluftsliv i tiltakets øvre del, da særlig knyttet til reguleringene av Midt- og Stor-Belevann og inngrep knyttet til etablering av rørgate gjennom myr og bratt terreng. En utbygging uten regulering av Belevannene, med inntak på kote 417 og øvre del av vannveien lagt i fjell, vil etter vårt syn redusere konfliktnivået i betydelig grad. I tiltakets nedre del renner Belefossen som et vesentlig landskapselement, og nedstrøms fossen er Beleelva leveområde for anadrom fisk. NVE mener at med en minstevannføring som er høyere om sommeren enn om vinteren gir prosjektet akseptable konsekvenser for landskapet og verdiene i og langs elven.

NVE mener fordelene ved bygging av Bele kraftverk er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir i medhold av vannressursloven § 8 Bele Kraftverk tillatelse til å bygge Bele kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår. Det gis ikke tillatelse til regulering av Midt- eller Stor-Belevann, da kravet i vannressursloven § 25 ikke er oppfylt for denne delen av søknaden.

Søknad

NVE har den 28.3.2008 mottatt søknad fra Bele Kraftverk DA om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge et kraftverk i Beleelva i Surnadal kommune.

Det er også søkt om tillatelse etter energiloven til bygging og drift av kraftstasjonen med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer og etter forurensningsloven om tillatelse til gjennomføring av tiltaket.

Bele kraftverk vil utnytte tilsiget fra et felt på 6 km². Det søkes om 2 m regulering av to vann, Stor- og Midt-Belevann. Vannet føres fra inntaket ved utløpet av Stor-Belevannet gjennom en 1800 m lang rørgate i et 388 m høyt fall mellom kote 428 og kote 40. Kraftverket var opprinnelig beregnet til å produsere 8,0 GWh i et midlere år, fordelt på 4,5 GWh sommerproduksjon og 3,5 GWh vinterproduksjon. Nye beregninger viser en årlig middelproduksjon på ca. 11,4 GWh.

Det var opprinnelig ikke planlagt å slippe minstevannføring, men det foreslås nå slipp av minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring på 57 l/s, og fortrinnsvis bare om sommeren.

Fra søknaden refererer vi følgende hoveddata:

Kraftverket

Nedbørfelt (km ²)	6
Middelvannføring (l/s)	450
Alminnelig lavvannføring (l/s)	57
Inntak på kote	428
Avløp på kote	40
Brutto fallhøyde (m)	388
Midlere energiekvivalent kWh/m ³	0,80
Slukeevne, maks. (m ³ /s)	0,9
Slukeevne, min. (m ³ /s)	0,05
Tilløpsrør, diameter (mm)	600
Tilløpsrør, lengde (m)	1800
Installert effekt, maks. (kW)	2700
Brukstid (t)	3300
Magasinivolum mill. m ³ - Stor-Belevatn	0,89
Magasinivolum mill. m ³ - Midt-Belevatn	0,43
Magasinivolum mill. m ³ - Totalt	1,32
HRV - Stor-Belevatn	429
LRV - Stor-Belevatn	427
HRV - Midt-Belevatn	438
LRV - Midt-Belevatn	436
Produksjon, vinter (GWh) (1/10 - 30/4)	3,5
Produksjon, sommer (GWh) (1/5 - 30/9)	4,5
Produksjon, årlig middel (GWh)	8,0
Utbyggingskostnad (mill.kr)	19,9
Utbyggingspris (kr/kWh)	2,5

Elektriske anlegg

Generator	Ytelse MVA	Spennings kV
	2,5	0,69/22
Transformator	Ytelse MVA	Omsetning kV/kV
	2,5	0,69/22
Kraftlinjer	lengde	Nominell spenning kV
	50 m	22

Uttalelser til søknaden

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til søknaden:

Surnadal kommune vedtok i kommunestyret den 26.6.2008:

"Surnadal kommune har ingen særlege merknader til søknad om etablering av kraftverk i Beleelva som omsøkt i søknad til NVE datert 28.03.08 men understrekar viktigheita av at avbøtande tiltak nemnt i søknadens kap. 4 blir gjennomført

Med heimel i § 7 i plan- og bygningslova får Bele kraftverk DA dispensasjon frå kommuneplana sin arealdel for etablering av småkraftverk i Beleelva. Med heimel i same regel får eigar av gnr. 86, bnr. 1, Helga Bele dispensasjon frå kommuneplana sin arealdel for frådelling av parsell til ny kraftstasjon. Eigar av gnr. 86, bnr. 2, Magne Sollid, får dispensasjon for frådelling av tomt rundt eksisterande kraftstasjon. Begge parsellane skal overførast til Bele Kraftverk."

Videre refereres fra saksutredningen:

"(...) Biologisk mangfold er undersøkt av Allskog, sjå vedlegg 10. Rapporten konkluderer med at det ikkje er registrert sårbare naturverdiar som er avhengige av dagens vassføring. Ingen artar av eller planter på nasjonal raudliste over trua artar vart registrert. Fossekall held til i vassdraget og denne arten kan nok bli noko negativt påverka ved ei utbygging. Arten er ikkje trua eller sårbar i Norge. Rapporten frå Allskog konkluderer også med at lav- og mosefloraen er av triviell karakter. For tida pågår ei kartlegging av trua og-/eller sårbare naturtypar i Surnadal med utgangspunkt i DN-Handbok 13, 1999. Miljøfaglig utredning AS utfører dette arbeidet, og firmaet vart i samband med at søknaden frå Bele kraft er ute til høyring, bedt av Surnadal kommune om å vurdere ev. forekomst av verdifulle naturtypar i tilknytning til Beleelva. Firmaet er kjent for å ha svært god kompetanse innafor slik kartlegging. Heller ikkje Miljøfagligutredning fant verdiar knytt til Beleelva som har betydning for biologisk mangfold/naturtypar.

Allskog har også foretatt ei fiskeundersøking i Beleelva. Undersøkinga viser at sjøaure går omlag 2 km opp i elva, dvs. opp til ein foss om lag 200 m ovanfor planlagt plassering av kraftstasjon. Strekninga mellom kraftstasjonen, kor vatnet vil gå ut i elva igjen, og fossen blir vurdert til å ha svært begrensa betydning for som habitat og produksjonsareal for auren. Planlagt utbygging vil derfor generelt få begrensa betydning for fisk og ferskvassbiologi. Ved oppdemming av Stor- Belevatnet og Midt-Belevatnet vil ein dei første åra kunne få auka utvasking av næringsstoff frå dei neddemnte areala.

Som nemnt i søknaden har Beleelva ein markert vårflomperiode, men flaumepisodar kan også forekomme om hausten og vinteren. Mest markante lågvassperiode er på ettervinteren og seinsommar. Ei utbygging som omsøkt vil gi tydeleg redusert vassføring i Beleelva mellom inntaket og kraftstasjonen. Magasinet vil verke flaumdempende, og gi færre og mindre flaumar. Ved stor vassføring er ein foss i vassdraget synleg frå Bele og Rv. 65. Periodane det vil vere vassføring i denne vil bli redusert. Generelt redusert vassføring i elva mellom kraftstasjon og inntaket vil få liten betydning då området er lite nytta i friluftslivsamanheng. Vedlegg 4 viser neddemt/tørrlagt areal dersom omsøkt regulering blir realisert. Dette vil klart endre inntrykket av vatnet, ikkje minst når vatnet er heilt nedtappa, kor ei opp til 2 m brei reguleringssone utan vegetasjon rundt vatnet kan bli synleg.

Rundt Belevatna er det eit titals hytter og naust. Dei færreste tek seg til området via Bele/langs Beleelva, dei fleste går frå Åsskardhøgda. Reguleringa av vatnet som kraftutbygginga vil

medføre vil gjere isen på vinterstid meir usikker. Dette er klart negativt. Rørgata langs Beleelva vil på størstedelen av strekninga bli gravd ned i lausmassar. Med framlagt forslag til trase må lag 150 m grøft sprengast i dei øvre delane. Evt. kan rørgata leggest i dagen. Fjorderuta som er merka og vedlikehalde av Kristiansund og Nordmøre turistforening går mellom Stor-Belevatnet og Midt-Belevatnet.

Surnadal kommune har eit vassverk på Bele som tek vatn frå Beleelva. Vassverket forsyner 2-gardar og 5-8 bueiningar. Jfr. søknaden kap. 3.10 skal vassverket oppretthaldast også etter ei kraftutbygging. Det ligg også føre ein avtale mellom Surnadal kommune og grunneigarane om vassverket. Grunneigarane skal ved regulering og drift av eksisterande kraftverk så vidt mogleg syte for at det til ei kvar tid er nok vatn for vassverket.

Som det kjem fram i søknadens kap. 4 vil det ved ei utbygging bli utført avbøtande tiltak i form av minstevassføring i elva tilsvarende alminnelig lågvassføring. Rørgata skal gravast ned i heile si lengde. I lys av dette må det kunne konkluderast med at etablering av kraftverk som omsøkt i søknad til NVE datert 28.03.08 vil få få konsekvensar for biologisk mangfold, fisk, landskap og friluftsliv.

Dei fysiske inngrepa ei slik utbygging medfører treng som nemnt dispensasjon frå kommuneplana sin arealdel med heimel i § 7 i plan- og bygningslova. Som særleg grunn til å imøtekome søknaden kan det visast til at tiltaket ikkje får vesentlege konsekvensar for allmenne interesser og til det vel kjente kraftunderskotet i Midt-Norge. Det same kan seiast i høve til frådeling av eigne parsellar rundt eksisterande og ny kraftstasjon. ”

Møre og Romsdal fylke uttaler i brev av 3.6.2008:

”(...) Automatisk freda kulturminne

Vi ber om at ein tar kontakt med oss dersom det skulle dukke opp noko av arkeologisk interesse i området, jf. kulturminnelovas § 8.

Natur - og miljøvern

Vi var den 20.05.08 på synfaring i området saman med kommunen og utbyggerane. Hovudinntrykket er at det vil vere store landskapsmessige utfordringar med å leggje rørgata i dette til dels svært bratte terrenget. Traseen som konsulenten har vist i søknaden synte seg ikkje å vere den som utbyggerane har tenkt seg, særleg i det midtre partiet. Her er ønsket å legge rørgata mellom stien/traktorvegen og elva. Det betyr at rørgata vil bli liggande svært nære elva på enkelte parti. I den øvre, bratte delen består terrenget stort sett av berg og bart fjell i dagen. Dette vil bety mykje sprenging for å få gravd ned rørgata. Vil rå til at fullprofilboring blir vurdert, i alle fall på deler av strekninga.

Prosjektet inneber regulering av dei to nedste Belevatna med 2 m. I området, særleg rundt Nedre Belevatn, ligg naust og eit ti-tals hytter. Området er relativt mykje nytta som eit lokalt turområde. Reguleringa av desse vatna vil, i følgje søknaden, kun gi 5 % større årsproduksjon. Sett i forhold til dei negative konsekvensane reguleringa vil få for landskapsopplevinga og ferdsla (m.a. endra istilhøve om vinteren) rundt vatna kan vi ikkje sjå at dette bør tilråast. For å ikkje kome i inngrep med områda rundt vatna vart det også diskutert å leggje inntaket lenger ned i elva (t.d. ned mot kote 400). Dette bør vurderast i det vidare planarbeidet.

Biologisk mangfald

Vi har ikkje spesiell informasjon om vassdraget eller generell kunnskap som tyder på at det kan vere viktige biologiske verdiar i området som ei eventuell utbygging kan kome i konflikt med.

Det må likevel merkast at den biologiske rapporten bygger på eit sers tynt naturfagleg grunnlag og vi er usamde i kartleggingsmetodikken.

I utdraget frå utreiingsprogrammet på side 4 er det vist til at ein dokumentasjon inneber ei kartlegging av verdifulle naturtypar og eventuelle raudlisteartar etter DN's handbok 13-99. I metodekapitlet kjem det fram at det likevel er ein konsekvensmetodikk frå Statens vegvesen frå 1995 som er brukt. Vårt råd er at det vert teke utgangspunkt i kartleggingssystem som "Vegetasjonstypar i Noreg" (NINA temahefte 12) og Direktoratet for naturforvaltning si handbok 13/99 om kartlegging av naturtypar. Ein føremon ved bruk av DN sin metode er mellom anna at det må takast standpunkt til om ein lokalitet til dømes er av A, B eller C-verdi.

På side 8 er det opplyst at lav- og mosefloraen ser generelt ut til å vere av triviell karakter. Når floraen er vurdert, burde det vere eit minstekrav til rapporten at namnet på dei funne artane var nemnt. Sjølv om ein art kan vere vanleg, kan den likevel vere indikator på at meir interessante artar kan vekse i området eller gi signal om at området kan innehalde prioriterte naturtypar etter DN sitt kartleggingssystem.

Etter kapitel 3.1 er vurdering av status gjort på bakgrunn av kontakt med kommunal miljøansvarlig, gjennomgang av litteratur og tilgjengelege databasar. Vi må etterlyse namna på munnlege kjelder, titlar på gjennomgått litteratur og namna på alle tilgjengelege databasar som er brukt i dette prosjektet.

Vi må også etterlyse eit kart som viser avgrensinga til vegetasjonstypane som det er opplyst om i kapitel 5.4.

Sjølv om det er ei økonomiske ramme for kva som kan krevjast av naturfaglege undersøkingar, må vårt råd likevel vere at NVE på eit generelt grunnlag sett større krav til innhaldet i ein rapport om biologisk mangfald enn det som kjem fram av denne.

Fisk

Stasjonsområdet er lagt på kote 40 om lag 200 m nedanfor øvre grense for anadrom fisk. Vi er inne i ei tid der det er eit stort press på laksefisk og det er gitt nasjonale føringar om å ta vare på anadrome ressursar - også dei små system. Vi registrerer at fiskerapporten konkluderer med at denne strekninga ikkje har særleg betydning som habitat og produksjonsareal, men vi vil likevel rå til at stasjonen blir flytta så langt opp som praktisk mogleg, slik at anadrom strekning blir minst mogleg påverka. Vi kan ut over dette ikkje sjå at det vil vere naudsynt med særskilt behandling etter laks- og innlandsfisklova.

Forureining

Vi kan ikkje sjå at utbygginga vil føre til slik fare for forureining at det er naudsynt med særskilt behandling etter forureiningslova.

Konklusjon

Vi viser til merknadene over. Etter vårt syn er ikkje prosjektet ferdig utarbeidd. Vi rår til at ein m.a. ser nærare på:

- Traseval-røyrgate
- Vurdere fullprofilboring
- Ikkje regulere vatna
- Vurdere inntak lenger ned"

Sametinget uttaler i brev av 1.6.2008:

"Etter vår vurdering av beliggenhet og ellers kjente forhold kan vi ikke se at det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Sametinget har derfor ingen spesielle merknader til planforslaget.

Skulle det likevel under arbeid i marken komme fram gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående, jf. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) § 8 annet ledd. Vi forutsetter at dette pålegg formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken.

Vi minner om at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk freda i følge kml. §4 annet ledd. Samiske kulturminner kan for eksempel være hustufter, gammetufter, teltplasser (synlig som et steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver, offerplasser eller steder det knytter seg sagn til. Mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet. Det er ikke tillatt å skade eller skjemme fredet kulturminne, eller sikringssonen på 5 meter rundt kulturminnet, jf. kml. §§3 og 6.

Vi gjør forøvrig oppmerksom på at denne uttalelsen bare gjelder Sametinget, og viser til egen uttalelse fra Møre og Romsdal fylkeskommune."

Statens vegvesen uttaler i brev av 3.6.2008:

"(...) Dersom ovennevnte tiltak ikke berører riks- og/eller fylkesveg, har Vegvesenet ut fra sitt ansvarsområde ingen merknader"

Istad Nett uttaler i brev av 6.6.2008

"Istad Nett uttaler seg som ansvarlig for regional kraftsystemutredning i Møre og Romsdal.

Bele Kraftverk DA søker om tillatelse til å bygge Bele kraftstasjon i Surnadal kommune, i Møre og Romsdal. Kraftverket vil få en maksimalt installert effekt på 2,7 MW og en midlere årlig produksjon på 8 GWh. Planlagt merkespenning på generatoren er 0,69 kV. Det etableres en transformator med ytelse 2,5 MVA og spenningsomsetning 0,69/22 kV for innmating til 22 kV nettet.

Det er viktig at det planlagte tiltaket blir koordinert med Svorka Energi AS som er områdekonsesjonær. Det må også sjekkes at det er ledig kapasitet i 22 kV nettet for innmating av planlagt ny produksjon.

Vi har for øvrig ingen merknader til søknaden fra Bele kraftverk DA."

Reindriftsagronomen i Sør-Trøndelag/Hedmark uttaler i brev av 23.10.2008:

"Denne regulering faller utenfor vårt forvaltningsområde, og har ingen betydning for tamreindriften i Trollheimen. Reindriftsforvaltningen Sør-Trøndelag/Hedmark har av denne grunn ingen merknader til saken."

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal uttaler i brev av 6.6.2008:

"Grunneigarane i dette prosjektet har til no gjort to dårlege val. Rovas AS som utbyggjar har levert ein søknad som er svært mangelfull, og Allskog ved Ola Bakken har levert ein rapport som ikkje kan reknast som ein biologisk mangfaldrapport. Det er synd at NVE har sendt dette vidare på høyringsrunde.

For oversynet sin del finst det greie kart, men biletaterialet manglar nærast fullstendig. Bilete finst på side 40, 52, 55, 56 og 57, mesteparten relatert til fiskeundersøkinga. Vi saknar bilete både frå kraftstasjonsstad, inntaksdam, vatna som er planlagd regulert og spesielle parti og typiske parti i vassdraget, som eit minimum. Eit oversynsbilete frå andre sida av fjorden burde også vere mogleg i dette høvet.

Under brukarinteresser skulle ein tru at KNT sin turiststig Fjodruta som går mellom Store og Midtre Belevatna skulle ha vore nemnt. Verknaden av regulering av vatna for dei private hyttene bør også ha interesse.

Regulering av vatna er knapt nemnt utover kart som syner areal som blir direkte råka.

Rørtraseen er vi spent på om i det heile let seg gjennomføre. Innslaget av fjell trur vi er større enn det som kjem fram i søknaden, og sjølv valet av trase kan vel også vere vanskeleg.

Vassføringstilhøve mellom ny utbygging og eksisterande utbygging er i beste fall noko uklar.

Det er elles mykje vassdrag i dette området som alt er regulert.

Naturvernforbundet har ikkje tru på at dette prosjektet kan gjennomførast med regulering av Belevatna. Ei utbygging av Belevassdraget med eit bekkeinntak i høgde litt under skoggrensa står då att som alternativ. Når vassdraget alt er delvis utbygd lenger ned, og med dei grunntilhøva vi trur det er tale om, tvilar vi på om det er eit økonomisk interessant prosjekt.

1. Inngrepsfrie område:

Sørsida av Bævra er i stor grad utbygd når det gjeld vassdrag. På nordsida av Bævra har det gått med store areal av urørtområde til vassdragsregulering og kraftliner dei siste tiåra, slik det går fram av oversynet nedanfor (kart over INON ikke referert her, NVEs merkn.).

Det høyrer med at mykje av det som er grønt på kartet er truga av nye kraftutbyggingar, både vasskraft og vindkraft. Ved utbygging som omsøkt vil mykje av restarealet i sone 3-5 km frå inngrep falle bort og gå over til sone 1-3 km, i tillegg til at det går med over 3 km² av sone 1-3 km. INON-areal som dette er ofte skilt ut som naturtype inngrepsfritt naturområde og får verdi viktig (B) pga. storleik når dei er så store som her. Dette urørtområdet er elles ein del av prioritert område nr. 11 i fylkesdelplan for inngrepsfrie område i Møre og Romsdal. Tap av inngrepsfriområde er ikkje omtala i rapporten om biologisk mangfald, ein klar mangel, jf. pkt. 5.5 i veileder 3-2007.

2. Friluftslivsinteresser:

Kristiansund og Nordmøre Turistforening (KNT) har ein del av stigsystemet Fjodruta gjennom området. Stien går omlag i retning aust-vest og passerer mellom Midtre- og Store Belevatnet (innteikna på kart, vedlegg 12). Reguleringssona vil vere meir og mindre synleg frå over 3 km lang strekning frå nemnte stig. Stigen er i utgangspunktet lagt unna tekniske inngrep så langt det let seg gjere, og regulering av vatna vil påverke friluftslivet her negativt.

Elles ligg det hytter kring vatna som det er planar om å regulere. Ei regulering vil få verknad både for hytter og båtplassar.

Ved regulering av vatna vil iskvaliteten avhenge av reguleringsregimet om vinteren. Iskvaliteten er så vidt omtala i søknaden, reguleringsregimet er det vel ikkje. Mellom linene kan det sjå ut til at reguleringshøgda skal nyttast fullt ut om vinteren også. Dette vil vere eit inngrep både når det gjeld ferdsel om vinteren og når det gjeld fiskeinteresser som det heller ikkje står mykje om.

Traktorveg fram til damstad ved Store Belevatnet blir framstilt som ein fordel for friluftslivet. Ein skal minne om at det i dag finst svært mange vegar ein kan ferdast etter. Dei som treng veg for å kome seg ut har såleis godt høve til det andre stader. Tradisjonelle stigar som er godt opptrakka blir det derimot helst mindre av. Ein skal elles minne om at området i dag ligg slik til at ein i liten grad merkar noko til lyd frå trafikk, t.d. når ein går langs KNT sin stig, eller har opphald på dei private hyttene. Dette er ein kvalitet som er sjeldan og som har stor verdi. Denne kvaliteten vil fort bli øydelagt ved at det kan bli trafikk til dammen. Når det først har kome ein veg til slike stader har det lett for å utvikle seg til meir transportbehov til hyttene også. Ser ein for seg at ein då over noko tid får større hytter og større behov for aggregat osv. vil naturopplevinga i området endre karakter over noko tid.

3. Naturverdiar – biologisk mangfald:

Oversynet når det gjeld naturverdiar bør ein kunne vente å finne i rapporten om biologisk mangfald. Det må innleiingsvis seiast at denne rapporten er laga før siste gjeldane rettleiar frå NVE, og den nye raudlista. Såleis skulle rapporten ha vore oppdatert. Men det kan vere like greitt at dette ikkje er gjort. Vedkomande leverandør av rapport har vi hatt kontakt med ved to høve tidlegare: Gryta kraft i Rindal og Kysinga kraft i Rindal. For Gryta kraft fekk Naturvernforbundet gjort eigne undersøkingar der det blei påvist fleire raudlisteartar avhengig av vassføringa, feil i berggrunnsvurderinga og feil i naturtyperegistreringa. Ytterlegare detaljar om dette finst på <http://www.naturvern.no/cgi-bin/naturvern/imaker?id=97590>. For Kysinga kraft har vi ikkje gjort tilsvarande undersøkingar, men mange av dei same feila og manglane såg ut til å vere til stades også der. Det er vår påstand at vedkomande ikkje er kompetent til å levere slike rapportar i samband med vasskraftutbygging.

Veileder 3-2007 seier mellom anna dette om kompetanse og krav knytt til slik rapportering: Feltundersøkelsene skal utføres av en faglig kompetent person innen de temaene som er viktigst i den enkelte sak. Fylkesmannen og ev. NVE kan på forespørsel på forhånd vurdere hva som er viktigst. Erfaringsmessig er forekomst av spesielle naturtyper som bekkekløfter og fosseenger og fuktighetsavhengige planter, særlig moser og lav, sentrale tema.

Kva seier rapporten om naturtypar knytt til vassdrag?

"Pkt 5.2 Topografi

Vassdraget ligger nord for Skei, som er sentrum i Surnadal kommune, og har en sørvestlig eksposisjon/hellingsretning. I øvre del er det myrområder med liten helling, og sakte strømmende vann. I midtre og nedre del er det en del fosser og stryk med raskt strømmende vann."

Spørsmålet er følgeleg om nokre av desse fossane og stryka utgjer naturtypar som bekkekløfter og fosseenger.

I punktet om naturtypar blir det sagt følgjande:

"5.4 Naturtyper. Vegetasjonstyper

Blandingsskog av furu og bjørk på middels og lavere bonitet, med spredte innslag av andre nordiske lauvtrær, dominerer langs elvestrengen. Det er også noen få mindre plantefelt med gran.

Vegetasjonstypene bærlyng-, blåbær- og småbregneskog er vanligst. Det ble også registrert små områder med høgstaude langs ved bekken, med karakterartene mjødurt, tyrihjel, turt og firblad. I øvre del er det myr og fjellområder."

Andre organismesamfunn

Det henvises her til punkt 5.3 Artsmangfold.

Verdifulle naturtyper

Det er ikke registrert spesielt verdifulle naturtyper i området."

Der det ikkje finst noko av naturtypane bekkekløfter eller fosseenger bør det gjerne kommenterast at det ikkje finst. Ein enkel dokumentasjon ved bilete av parti i elva som er nærast å bli vurdert som dei nemnte naturtypane kan fortelje om dei vurderingane som er gjort. Sjølv ei setning om at heile elvestrengen er synfart og det er ikkje funne lokalitetar av bekkekløfter eller fosseenger ville i det minste klarlagt at spørsmålet ikkje er oversett. Denne rapporten lar oss ikkje få noko haldepunkt og vi veit vel ikkje om dei to nemnte naturtypane finst eller ikkje.

Fuktigheitskrevjande mosar og lav er eit anna sentralt punkt i veileder 3-2007.

"5.3 ArtsmangfoldGenerelle trekk

Lav- og mosefloraen ser generelt ut til å være av triviell karakter. Det ble registrert enkelte rikbarkstrær, som rogn og selje, uten att det ble funnet lungenever eller andre arter neverlav. Det ble registrert små mengder mose, og mosefloraen ser generelt ut til å være av triviell karakter. Virvelløse dyr ble ikke vektlagt ved undersøkelsen. Det er ikke kjent at undersøkelsesområdet har særskilte kvaliteter for disse organismegruppene."

Viss det hadde stått at alle område påverka av vatn ligg rett mot sør slik at ein ikkje har mose- og lavvegetasjon i skugge nokon stad, så hadde vi fått ei forklaring på kvifor det er lite potensiale for funn av interessante artar. Dette kan ein få meir inntrykk av viss nokre av namna på dei trivielle artane blir lista opp. Det vi får opplyst her kan bety alt mogleg. Det kan skuldast at her ikkje finst mose, at det er heilt vanlege moseartar, at moseartane er bestemt med kikkert, at vurderinga er gløymt eller at registranten ikkje kan noko større om mosar. Det held ikkje når det i veileder 3-2007 blir sagt: "Dersom det konkluderes med at sannsynligheten for funn av rødlistearter er liten, må det gis en faglig begrunnelse for denne konklusjonen".

Det er då spørsmål om dette er standarden for resten av rapporten. Rapporten er på 11 sider. Det er eit bilete som har avgrensa verdi. Side 5 er det litt om datagrunnlaget for området. Side 8 og 9 inneheld observasjonar frå området. Side 9 og 10 har vurderingar frå området. Mesteparten av rapporten fortel om system og metodikk som har mindre interesse når ein ikkje veit noko særleg om dette er følgt opp i den praktiske undersøkinga. Når også ein del av dei sakstilpassa sidene er veldig generelle, kjem det ikkje fram mykje i rapporten.

Ein rask gjennomgang viser dette:

Lav: "Ser generelt ut til å være av triviell karakter." Dette er ein upresis påstand som ikkje dokumenterar noko. Her burde vi fått opplyst kva ein kunne ha forventa var i dette området, og fått eventuelle opplysningar om at dette er funne eller sannsynlege forklaringar på at det ikkje er funne. Så kunne vi ha fått ei vurdering av om dette var noko av spesiell verdi. Vi får høyre at det er observert enkelte rikbarkstre, men at det ikkje blei funne lungenever eller andre artar neverlav. Her er det tendensar til noko, men det er ikkje vurdering av kvifor det ikkje er slike funn. Konklusjon lav: Vi veit litt om lav, men ikkje mykje, og vi har ikkje noko grunnlag for å vurdere om området har potensiale over tid for sjeldne lavartar.

Mose: "Det ble registrert små mengder mose, og mosefloraen ser generelt ut til å være av triviell karakter." Konklusjon mose: Det vi får vite om mose er tilnærma verdiløst med omsyn til å vurdere kva som finst i området.

Sopp: Ikkje sagt noko.

Karplanter: Mjødurt, tyrihjel, turt og firblad er nemnt. Vidare er nemnt nokre tresortar, blant dei alm. Alm er no raudlista som NT. Det står i rapporten at det ikkje er funne raudlisteartar.

Konklusjon karplanter: Eit raudlistefunn er ikkje nemnt som raudlistefunn som følge av manglande oppdatering av rapporten. Fleire opplysningar her kunne ha sagt noko om kva slag myrer det er kring øvre del av vassdraget og i sonene som blir påverka av reguleringstiltaka.

Virvellause dyr: Ikkje vektlagt. Konklusjon virvellause dyr: Endeleg ei utsegn som ein kan stole på og som ein veit innhaldet av.

Fugl: 3 fugleartar med vasstilknytting spesielt nemnt. Vidare ein art knytt til skog nemnt.

Konklusjon fugl: Kva som eigentleg finst av fugl i dette området veit ein vel ikkje etter dette.

Pattedyr: Opplyst at inngrepet venteleg ikkje har verknad for pattedyr. Konklusjon pattedyr: Finst det oter i vassdraget? Det som står er opplysande, men gir ikkje svar.

Naturtypar: Det er nemnt noko om vegetasjonstypar. Eit innslag av høgstaude kan vurderast på fleire måtar, men ein får ikkje mykje hjelp her. Myr er nemnt, men ikkje kva type. Det er opplyst at ingen truga naturtypar kjem i kontakt med tiltaket. Då er spørsmålet om rapportør har oversyn over kva naturtypar som er truga, og om det er den same vurderinga av det i 2008 som i 2005.

Finst det fossesprøytoner i dette vassdraget? Denne elva som har fall på nesten 400 meter på ei strekning av under 2 kilometer kan vel også ha ei og anna bekkekløft. Ville slike opplysningar ha blitt nemnt i rapporten viss det er noko slikt? Eller er dette gløymt?

Elles finst det jo ikkje noko som helst om verknader knytt til regulering av vatna.

Vi får ikkje noko større beskjed om kva artsgrupper rapportør kan noko om. Tittelen tilseier at han veit noko om tresortar og skogsveggar og det syner igjen i rapporten, men utover det veit vi ikkje noko.

Det er elles ikkje gjort noko forsøk på å plassere naturverdiane i dette vassdraget inn i ein samanheng med andre vassdrag i nærleiken.

Konklusjon: Rapporten oppfyller ikkje krava til slike rapportar, jf. veileder 3-2007.

Systematikken i rapporten gjer at det er nærast umogleg å etterprøve noko som helst.

Vedkomande rapportør har ved liknande høve levert produkt med feil og manglar i slik grad at det kunne ha vesentleg utfall for vurderinga av saka. Rapporten må underkjennast. Dette er eit så dårleg produkt at utbyggjar bør få pengane tilbake. Søkjar må påleggast å gjere undersøkingane på nytt.

4. Regulering av vatna

Det er ikkje lista opp nokon konsesjon knytt til vassdrag 112.4Z frå før.

Det er omsøkt regulering av to vatn. Det går fram av søknaden at dei har vore regulert før, men det blir ikkje sagt noko om kva rettsgrunnlaget er for denne reguleringa. Vidare blir det ikkje sagt noko om reguleringa slik ho fungerer i dag.

Ein kan lese mellom linene at Midt-Belevatnet ikkje har regulering i dag, og at vatnet har eit nivå tilsvarende lågaste reguleringshøgde frå tidlegare. Det står lite i søknaden om tilstanden i reguleringssona frå tidlegare. Det normale er at tidlegare regulant har plikt til å halde ei reguleringshøgde som gjer at dei negative konsekvensane av tidlegare regulering vil vere minst mogleg, og at reguleringshøgde på sikt blir tilbakeført til det naturlege så langt som råd.

Elles vil tidlegare regulering ofte ha hatt annan funksjon og følgeleg også anna verknad. Ein kan ikkje berre ta i bruk ei gamal regulering utan å sjå på verknadene av dei nye behova som er omsøkt. Konsekvensane av regulering må utgreiast og vurderast nærare.

Eit spørsmål i tillegg til dei som har med direkte påverknad av natur og landskap er korleis dammen skal manøvrerast. Vil det bli tale om stadig trafikk med motorkøyrerøy, eller skal det leggjast opp til straumforsyning og styring?

For Stor-Belevatnet må det og lesast mellom linene. Her ligg venteleg vatnet på lågaste reguleringshøgde frå tidlegare, eventuelt at det er ei høgare reguleringshøgde som ikkje kan haldast stabil som følge av ein dam som har store lekkasjar. For den gamle reguleringa må det avgjerast kva høgde vatnet skal ha. Vidare må ansvarleg for den gamle reguleringa påleggast å stabilisere denne tilstanden på varig grunnlag.

Konsekvensane av regulering er såpass store og negative at regulering ikkje må tillatast. Om det blir gitt løyve til regulering må det setjast grense for regulering av omsyn til friluftslivet og eventuelt naturomsyn som blir påvist med ein nybiologisk mangfaldrapport. Reguleringshøgda må vere stabil i perioden med is, og det må og setjast krav om at dammen må vere tilnærma full frå midtsommar og utover hausten når friluftsisinteressene er størst.

5. Minstevassføring

Det er rekna ut ei minstevassføring, men det er uklart om søknaden legg opp til slepp av minstevassføring. Sidan det er tale om anadrom fisk høgare opp i vassdraget enn der kraftstasjonen er tenkt plassert, og det dessutan er fossefall i vassdraget, må det fastsetjast minstevassføring. For å få ein viss variasjon må minstevassføringa om sommaren vere ein del høgare, t.d. tilsvarende 5- persentilen. Rapporten på biologisk mangfald held neppe i sine formuleringar om konsekvens og avbøtande tiltak i dette spørsmålet. Vi trudde ein slik rapport skulle gjere klart kva verknaden er av manglande minstevassføring og kva ein vinn ved å sleppe vatn. I staden får vi servert eit reknestykke på kva utbyggjar vinn ved ikkje å sleppe vatn. Det er elles behov for omløpsventil slik at ikkje strekninga nedstrøms kraftstasjonen blir vasslaus ved stopp.

Det er elles noko uklart med omsyn til minstevassføring mellom inntaksdammen til noverande kraftverk og utløpet viss dette kraftverket skal køyrast på det vatnet som blir slept forbi dammen lenger opp og eventuelt tilsig nedanfor.

6. Effektkøyring

Det er omsøkt å kunne drive effektkøyring. Dette vil ha konsekvens for vassdraget nedstrøms kraftstasjonen, der tilhøva for fisk vil kunne bli påverka. Det vil også ha verknad for istilhøva på regulerte vatn. Dette er i liten eller ingen grad vurdert i søknaden. Effektkøyring må det ikkje gjevast løyve til.

7. Fisk

Anadrom fisk i dette området er påverka av vasskraftutbyggingar tidlegare. Laksen står på raudlista og auren har det ikkje berre bra han heller. Sumverknad for desse artane må reknast med. Sjølv om verknaden er utrekna ikkje å vere så stor negativ i dette prosjektet, vil sjølv ein liten negativ verknad kunne vere viktig når totaltilstanden frå før av er dårleg.

8. Røyrtrase

Inngrepet til røyrtrase er sagt å bli 15 meter breitt. Det blir sagt noko om fjell i rapporten om biologisk mangfald, og økonomisk kartverk tyder vel også på at det er mange stader det er mindre enn 2 meter med lausmasse nedover i lia. Søkjar seier noko om fjell i øvre del. Då blir det sprenging. Ein trasé som periodevis har stigning på 40-50% og i tillegg ligg noko skrått i terrenget tilseier utfordringar. Mindre enn 20 meter breidde på traseen trur vi ikkje på, og ein del stader kan det fort bli meir.

9. Verknad for busetnad?

I grunngevinga for tiltaket, pkt. 1.2 står det to føremål, å skaffe inntekter til tiltakshavarane, som ein kan rekne med er rett viss budsjettet held, og sikre busetnad som ingen veit noko større om. Eigaren må bu nokon stad, men det brukar ikkje vere noko krav i konsesjonen om at eigaren må bu i kommunen. Følgjeleg bør ein ikkje legge så mykje vekt på dette med busetnad.

10. Feilaktig marknadsføring

Det er sagt at tiltaket er med på "å dekke behovet for ren, fornybar energi". Forbrukarstyresmaktene har klargjort at "rein" brukt til marknadsføring av energi rammast av marknadsføringslova som eit tilhøve som ikkje let seg prove. Ved handsaming av søknaden må ein difor legge til grunn at "rein" brukt om denne energiforma er eigna til manipulasjon."

Jonas Sæterbø uttaler i e-post av 30.6.2008:

"Eg vil no orientere dere om ein del ting angående reguleringsplana siden eg ikkje har hatt mulighet til å utale meg tidligere. Eg eier ei hytte og har ei tomt nær vatnet som ikkje tåler noen oppdemning av vannstand. Det har ikkje vert mulig for oss som er hytteiere og har eiendom og naboer til hytta til å få informasjon fra søkere som skulle vert levert rekomandert så eg ser denne søknaden død i forhold til den praksis som skulle vert fulgt. Eg veit høringsrunden er over men eg mener de er gjort overtramp av grunneiere som ikkje har sent ut høringsprotokoll til dei direkte berørte parter.

Sån som eg ser det på de skisser og beregninger som er gjort så kommer vi under vann ved høyeste mulig vannstand. Håper dere ser dette ved behandlingen av dette.

Det er 2 hytter og 4 naust som blir direkte berørt av vannstanden. (...) "

Rune Aasgaard uttaler i brev av 4.6.2008:

"Landskap

Langs Beleelva går en mye brukt tursti opp til Belevatna. Turistforeningsruten mellom Jutulbu og Tverrlihytta går også like forbi Belevatna.

Kraftverket planlegges med relativt mye magasin til småkraftverk å være. To meter reguleringshøyde vil gi store og synlige utvaskede strandsoner som vil virke svært skjemmende på landskapet. Det anmodes om at det legges restriksjoner på tappingen i sommerhalvåret, for eksempel ved å forby tapping under 30 cm under HRV i perioden 15/5- 15/9. Det vil da fortsatt være mulig å bruke magasinene til å produsere midt på vinteren når prisene normalt er høyest. Det vil også være mulig å magasinere ca.200.000 m³ ved en reguleringshøyde på 30 cm i begge vatn, noe som fortsatt vil gi magasin til å fange opp avløpet fra mindre regnflommer.

Områdene rundt Belevatna og noen hundre meter nedstrøms inntaket har høyfjellskarakter med lite vegetasjon og svak gjenvekst. Inngrep som turbinrør og anleggsvei til dam vil gi sår i landskapet som blir stående i lang tid. Det anmodes om at anleggsarbeidet utføres så skånsomt som mulig, med minst mulig bruk av varige anlegg og tunge maskiner.

Fossene i Beleelva er et viktig element i landskapsrommet i Åsskard-, Bele-, Sjøheimområdet. Det anmodes om at det utredes i hvilken grad en høyere minstevannføring i deler av året kan bidra til å bevare dette. For å få et grunnlag for å bedømme i hvilken grad en rimelig minstevannføring kan gi en visuell effekt bør elva fotograferes ved forskjellige vannføringer. Ifølge søknaden ønskes det gamle kraftverket mellom k 135 og k 45 opprettholdt. Det vil fjerne virkningen av flomoverløp og minstevannføring i fossen som i så fall normalt vil gå nærmest tørr. Det anmodes om at dette legges ned når det nye kraftverket settes i drift.

Et alternativ kan være å bygge dammen med en utsparing i overløpet. Dybden på utsparinga settes lik det tillatte utnyttede magasin i sommerperioden (for eksempel 30 cm). Når dette magasinvolumet benyttes vil automatisk vannføringen i elva øke og gir en mykere overgang mellom overløp / ikke-overløp.

Hydrologiske forhold nedstrøms kraftverket

Det planlegges å drive effektkjøring i perioder. Dette vil gi avvik i vannføringen nedstrøms kraftverket relativt den naturlige. Videre kan driftsstans i kraftverket føre til plutselig tørrlegging av elva. I søknaden er det antydnet minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring (57 l/s) som avbøtende tiltak. For å hindre stranding av fisk bør det antakelig installeres forbislipningsventil (eller peltonturbinens deflektorer dimensjoneres for å virke som dette) og det bør pålegges restriksjoner på hvor raskt vannføringsendringer nedstrøms kraftverket kan finne sted.

Videre kan høy vintervannføring i kalde perioder vil gi frostrøyk langs elva og fare for at det kan inntreffe isoppstuvning. Det bør derfor også vurderes om det bør pålegges ytterligere restriksjoner på høy vannføring og rask økning av vannføringen i kuldeperioder.

Dammen ved Belevatna er planlagt med et bredt overløp. Dagens primitive torv og steindammer lekker mye og gir vassdraget stor selvregulerende effekt. Denne vil forsvinne med de nye dammene, spesielt om det samtidig pålegges å holde vannstanden nær HRV. Vi kan derfor vente at det kan inntreffe sterkere flommer enn før. Det bør vurderes om dammene i stedet bør bygges med smalere overløp og høyere flomvannstigning, eventuelt kompensert med redusert HRV. Den tidligere nevnte utsparingen kan også virke flomutjevner.

Oppsummering, forslag til avbøtende tiltak

- Restriksjoner på vannstand i Belevatna i sommerperioden, for eksempel 15. mai til 15. september.
- Smalere overløp og høyere flomvannstigning for å dempe flommer.
- Høyere minstevannføring sluppet fra dam i nedre Belevatnet i sommerperioden for å bevare fossene i elva som landskapselement.
- Utsparing i overløpet.
- Avvikling av gammelt kraftverk.
- Forbislipningsarrangement i kraftverket for å hindre tørrlegging ved driftsstans.

- Restriksjoner på hvor hurtig vannføringen kan reduseres nedstrøms kraftverket for å hindre stranding av fisk.
- Restriksjoner på vannføring i kalde perioder for å redusere problemer med frostrøyk og isoppstuvning."

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev av 7.10.2008 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

"1. Surnadal Kommune

Kommunen uttaler seg positivt til tiltaket. Ref. vedtak i hovedutvalg for teknikk og miljø. Vi registrerer også at tiltaket har fått dispensasjon fra kommuneplanen sin arealdel.

Vassverk: Bele Kraft AS skal sørge for at eksisterende vassverk har tilsvarende vannforsyning som i dag.

Detaljer i trasevalg: Tiltakshaver vil i samråd med NVE velge beste trase for trykkrør. Dette avklares i forbindelse med detaljplan.

Naturlig tilsåing: Vi foreslår at sår i landskapet skal gro igjen med naturlig tilsåing.

Biologisk rapport: Vi registrerer at kommunen har engasjert Miljøfaglig utredning AS for en utdypende undersøkelse vedr. verdifulle naturtyper i tilknytning til vassdraget. Disse konsulentene konkluderte på linje med Allskog at det ikke er spesielle verdier knytt til biologisk mangfold i forbindelse med berørt område.

2. Møre og Romsdal Fylke

Minstevannføring: Tiltakshaver ser ingen grunn til å etablere ordning med minstevannføring. Det er ikke dokumentert rødlistearter eller andre spesielle forhold langs vannstrengen som tilsier behov for dette.

Areal nedstrøms dam på ca. 2,2 km². Med isohydratverdi på 60 l/s gir dette arealet en middelvannføring på 132 l/s. Tilhørende alminnelig lavvannføring vil være ca. 13 l/s. Tiltakshaver mener avrenning nedstrøms dam er tilstrekkelig.

Lågurter: Tiltakshaver er enig i at lågurtsamfunn på vestsida av dalføret må hensyntas under anleggsarbeidet. Det vil skje ved skånsomt masseuttak og deponering/mellomlagring av masse på områder som ikke er viktige for disse lågurtsamfunnene.

3. Sametinget

Sametinget har ingen konkrete kommentarer til planene. Sametinget fokuserer på at eventuelle funn av kulturell verdi blir ivarettatt og at man viser aktsomhet i forbindelse med aktivitet i uberørt mark. Dette vil bli lagt vekt på av tiltakshaver.

4. Statens vegvesen

Ingen kommentar.

5. Naturvernforbundet i Møre og Romsdal

Biorapport – faglege vurderingar: Tiltakshaver har ingen sterke oppfatninger av kvaliteten på biorapporten og Naturvernforbundets kommentarer til dette. En slik rapport kunne naturligvis vært mye mer detaljert og innholdsrik, men vi forholder oss til dette som er produsert. Vi

noterer også at kommunen har engasjert alternativ konsulent som også konkluderer med at berørt område ikke har spesielle biologiske verdier.

Friluftsliv – inngrepsfrie område: Vi kan ikke se at turstier og turgåeres opplevelser vil forringes av tiltaket. Det har vært benyttet damregulering i Storbelevatnet og Midtre Belevatnet i flere generasjoner, men de senere årene har disse dammene ikke blitt vedlikeholdt og benyttet aktivt.

Regulering: Følgene av at vannene reguleres vil være beskjedne og begrense seg til synlige strandsoner som ved en regulering på 2 m antas å bli fra 3-4 m. Midtre Belevatn er tenkt regulert kun via trestemmer og/eller v-overløp. (...)

Minstevannføring: Vi ser for oss et regime for minstevannføring der vi har to ulike mengder sommer og vinter. Vi overlater til NVE å fastsette disse verdiene.

Effektkjøring: Vi ønsker å ha muligheten for å produsere strøm avhengig av timepris som vil gi økt inntjening. Produksjon vil også da i større grad bidra til å rette opp ubalanse i nettet da kraft leveres til nett i perioder på døgnet da nettet er mest belastet med forbruk (midt på dagen).

Trase: Det vil bli behov for vegfunksjon opp langs rørtrasé under anleggsarbeidene. Det er ønskelig at eksisterende veg føres frem til dam for å forenkle tilsyn. Dette kan også være i form av sti som er kjørbare med firehjuling. Trase for øvrig er tenkt tilgrodd på naturlig måte.

Busetning: Eierne har ikke tenkt å flytte fra gårdene.

Feilaktig markedsføring: Vi beklager at vi i søknaden har benyttet uttrykket "ren fornybar energi". Vi var ikke klar over at bruk av dette uttrykket er straffbart iht. norsk lovverk. Vi håper ingen er blitt manipulert pga. vår bruk av ordet "ren" i denne sammenhengen.

6. Istad Nett

Vi viser til brev fra Svorka Energi AS (SE) av 12.05.2006 der de påtar seg driftsansvar for høyspentanlegg for anlegget. Det har for øvrig vært tett samarbeid mellom tiltakshaver og SE vedr. rehabiliteringen av det lille gamle anlegget. I forbindelse med de arbeidene SE allerede har utført er det bygd inn løsninger for tilkobling av det nye store anlegget. Dette er gjort på en slik måte at kun noen få meter jordkabel mellom eksisterende kraftstasjon og ny bygning er nødvendig. En god del investeringer er således allerede gjort.

7. Runer Aasgaard (privat person)

Runer Aasgaard har kommentert søknaden og kommet med en del innspill og forslag til avbøtende tiltak. Disse forslagene er referert i det nedenstående som kulepunkt. Vi har kommentert punktene i det nedenstående.

Oppsummering, forslag til avbøtende tiltak

- Restriksjoner på vannstand i Belevatna i sommerperioden, for eksempel 15. mai til 15. september.
- Smalere overløp og høyere flomvannstigning for å dempe flommer.
- Høyere minstevannføring sluppet fra dam i nedre Belevatnet i sommerperioden for å bevare fossene i elva som landskapselement.
- Utsparing i overløpet.

Tiltakshaver er åpen for å diskutere et regime for drifting av reguleringsvolum. Dette vil kunne avklares nærmere med NVE. Foreslåtte reguleringshøyder i søknaden anses ikke av tiltakshaver som endelig. Heller ikke verdi for minstevannføring. Vi er også kjent med at NVE ofte i tillatelsene differensierer minstevannføringen mellom sommer og vinter.

Vi ser flere fordeler med et reguleringsvolum for kraftverket: Man oppnår mer stabil drift av anlegget i perioder med lite avrenning. Dette gir både tekniske og økonomiske fordeler for anlegget:

Tekniske fordeler: Styresystem og koblingsanlegg får færre av og påkoblinger. Nedstenging krever også spesielle tilsynsrutiner vedr. f. eks. frost etc.

Økonomiske fordeler: Får økt produksjonsvolum i kWh/år. Muligheter for levering på timebasis og dermed økt inntjening.

Produksjon vil da i større grad bidra til å rette opp ubalanse i nettet da kraft leveres til nett i perioder på døgnet da nettet er mest belastet med forbruk.

- Avvikling av gammelt kraftverk.

Vi ser dette som uaktuelt, og kan ikke se at myndighetene kan pålegge stenging av et anlegg som har vært i drift i flere generasjoner. Anlegget har vært utsatt for jordras og forsikringsselskapet har bistått med bl.a. ny rørgate. Det er også gjort investeringer i maskinvare. Dette anlegget forsyner gårdene på Bele på eget nett og er planlagt driftet på restvann og avrenning fra areal nedstrøms dam samt flomvannføring.

- Forbislipningsarrangement i kraftverket for å hindre tørrlegging ved driftsstans.

Dette kan være aktuelt. Energidrepeventil kan etableres. Denne driftes av styresystemet slik at avløp fra kraftstasjonen holdes jevnt uavhengig av utkobling/innkobling av turbingenerator.

- Restriksjoner på hvor hurtig vannføringen kan reduseres nedstrøms kraftverket for å hindre stranding av fisk.

Dette kan være aktuelt.

- Restriksjoner på vannføring i kalde perioder for å redusere problemer med frostrøyk og isoppstuvning.

Vi ser ikke at isproblemer kan være aktuelt i Beleelva, verken med eller uten kraftverk. Det er små vannmengder i vassdraget og vi anser derfor problem med frostrøyk også som uaktuelt.

8. Jonas Sæterbø (hytteeier ved Storbelevatnet)

"Viser til NVE's brev av 22. april 2008 vedr. utsendelse av konsesjonssøknad til høring:

"Søknaden skal behandles etter kapittel 3 i lov av 24. november 2000 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven). Etter § 24 om offentliggjøring av søknaden gjelder at grunneiere som blir direkte berørt av tiltaket har krav på varsel. Vi ber derfor om at De varsler grunneiere som berøres av utbyggingen og samtidig informerer om fristen for uttalelse."

Vår kommentar til dette: Vi har oppfattet ovennevnte tekst slik at eventuelle grunneiere skulle informeres spesielt (i tillegg til at søknaden sendes ut til offentlig høring). Ut fra det vi kjenner til er Bele – gårdene de eneste grunneierne som blir berørt. Eierne av hytter og naust har festeavtale og er således ikke grunneiere.

Vi ser selvfølgelig at varsling og informasjon om slike tiltak er viktig og fordelaktig for alle parter, og beklager at ikke alle har fått nødvendig informasjon til riktig tid. Vi vil gjerne bistå berørte hytteeiere med nærmere informasjon. Det er allerede tatt kontakt med noen for å avklare noen forhold.(...).”

Tilleggsutredninger

Søker har i etterkant av befaringen kommet med to tilleggsutredninger i brev av 28.01.2009 og 25.3.2009 vedrørende kostnadskalkulasjoner i forbindelse med magasinering og alternativer for inntaksplassering, gjennomføring av rørgate og minstevannføring.

Følgende er gjengitt fra brev av 28.01.2009. Vi gjengir her bare oppsummerende tekst og oppsummerende kostnadstabell og ikke øvrige figurer og tabeller:

”Beregningene er basert på hydrologiske data som er utarbeidet av NVE, ved Beate Sæther, til bruk for planlegging av kraftverk. Det er gjort betraktninger uten regulering av vannmagasin og reguleringer på 1 m og 2 m, og det er sett på hvor stor økonomisk gevinst det gir å regulere både Midt- og Store Belevatn, kontra Store Belevatn. Det er også gjort noen beregninger med tanke på inntak lengre nede i elven. (...).

Det søkes om regulering av Midt-Belevatn mellom kote 436 og 438. Bekkeinntaket er skissert ved kote 417 hvor det er en naturlig kløft i bekkefaret. I dette området smalner den også til slik at dette ansees å være en best mulig løsning.

Rørtrasé:

Røret graves ned i sin hele lengde der hvor det er mulig. Det vil bli behov for sprenging i enkelte områder, alternativt kan røret klamres fast i fjellet. Rørgata graves igjen og får en naturlig tilgroing. Dette medfører landskapsendringer da rørgata på enkelte steder vil være synlig der røret evt. må klamres fast.

Et annet alternativ er å borre tunnel fra inntak og gjennom det bratteste partiet, slik at en forserer den strekningen hvor det er vanskelig å komme til med gravemaskin etc. Denne strekningen er ca. 800 m. Se for øvrig skisse av tunnel i Fig. 15. Ved tunnelboring unngår man terrenginngrep bortsett fra ved inngang og utgang. Dette gir visuelle fordeler med tanke på landskapsmessige hensyn. Det er i samråd med konsulent innenfor boring kjent at i dette tilfellet er det ingen umulighet å gjennomføre en slik utbygging. Prisantydning fra konsulent er ca. 10 000 kr/m, hvorpå riggekostnader kommer i tillegg.(...)

Magasinprosent:

En regulering på 2 m i Stor-Belevatn tilsvarer et magasinivolum på 773 700 m³ (overflateareal på 445 900m²), forutsatt nedtapping av volum med helning i terrenget på 45 grader. Dette kan være for stor eller liten helningsgrad enkelte steder, men totalen er antatt å være mer korrekt enn om man tar utgangspunkt i rette vegger på magasinet.

Dette magasinivolumet utgjør ca. 5,5 % av årsvolumet ved inntaket. Men en tunnelkapasitet på 200 % av middelvannføringen, vil en øke produksjonsvolumet med ca. 14 % av middelvannføringen i forhold til null magasin. Beregninger viser at ved å regulere begge vatna 2 m gir dette en ekstra kapasitet til kraftverket på 16 %. Tilsvarende for regulering på 1 m gir 11 %.

Ved å regulere kun Store Belevatn 2 m gir dette et ekstra bidrag på 14 % til kraftverket og 9 % ved 1 m regulering.

Summering:

Man ser at produksjonen for kraftverket vil bli 9,5 GWh uten regulering av magasinet. Minstevannføringen gjennom året beregnet ut fra 5-persentiler og alminnelig lavvannføring gir et tap i kraftproduksjon på ca. 1,4 GWh/år og 1,2 GWh/år. Ved å slippe 5-persentilene som minstevannføring fører dette til en tapt inntekt på ca. 0,7 mill. kr/år, mot 0,6 mill.kr/år ved slipp av alminnelig lavvannføring som minstevannføring. Tilsvarende beregning ved slipp av minstevannføring kun på sommeren vil gir et tap på ca. 0,8 GWh/år og 0,5 GWh/år, (0,4 mill/år og 0,25 mill/år).

Minstevannføring:

I den Biologisk Mangfold-rapporten som er utarbeidet av Allskog er det konkludert med at det ikke er registrert sårbare naturverdier som er avhengig av dagens vannføring, men det antas at enkelte vanntilknyttede arter blir negativt påvirket. Bl.a. ble en fossefall registrert under befaring 04/7-2005. Også noen fuktighetskrevende lavarter kan bli negativt påvirket, men kun vanlige arter ble registrert. Med de unntak/mulig unntak som er nevnt ovenfor, anses tiltaket samlet å få små negative virkninger på det biologiske mangfoldet. Tiltakshaver søker primært om slipp av minstevannføring lik alminnelig lavvannføring, da det i hovedsak er trivielle naturtyper som preger området. Restfeltet vil også gi et bidrag til vanntilførsel. I tillegg vil vårløsning gi et betydelig bidrag med stor vannføring når fossefallet hekker. Det er også ønskelig med slipp av minstevannføring bare i sommerhalvåret.

Hvis man sammenligner fig. 7 som er det ønskelige alternativet, med fig. 16 - 17, ser man at ved å regulere Store- og Midt Belevatn 2 m, gir dette en differanse i produksjonen på 1,56 GWh. Dette uten å ta hensyn til slipp av minstevannføring.

Kostnadsoverslag:

BeleSmåkraftverk	Regulering 2 m Store- og Midt Belevatn	Store- og Midt Belevatn m/tunnel	Store Belevatn	Store Belevatn m/ tunnel	Bekk inntak kote 417	Bekk inntak m /tunnel
Maskinvarer	5 750 000	5 750 000	5 750 000	5 750 000	5 750 000	5 750 000
Ingeniørarbeid	420 000	420 000	420 000	420 000	420 000	420 000
Turbinledning	4 600 000	2 550 000	4 600 000	2 550 000	4 000 000	1 800 000
El-arbeid	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Dam-Inntakskum	1 100 000	1 100 000	550 000	550 000	550 000	550 000
Trase- Anleggsarbeid	3 900 000	3 900 000	3 900 000	3 900 000	3 600 000	3 600 000
Hus Kraftstasjon	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000
Rigg og drift	940 000	940 000	940 000	940 000	940 000	940 000
Tunnel inkl. rigging	-	14 250 000	-	14 250 000	-	8 750 000
Diverse	1 700 000	3 100 000	1 600 000	3 000 000	1 400 000	2 400 000
Finanskostnader	630 000	1 000 000	590 000	1 000 000	580 000	810 000
Sum Totalt	21 650 000	35 700 000	20 000 000	35 100 000	19 850 000	27 650 000
Produksjon GWh	11,44	11,44	11,16	11,16	9,88	9,88
Uthyggingspris Kr/ kWh	1,90	3,12	1,80	3,14	2,00	2,80

Prisene er oppgitt i mill. NOK og basert på nivået i 2008. Priser ekskl. moms

Regulering:

Vassdraget har tidligere blitt regulert inntil 2 m i både Store Belevatn og Midt Belevatn (...). Høyeste regulerte vannstand er antatt å ha gått opp til naust ved gammel demning i enden av Store Belevatn. Tiltakshaver er av den mening at denne vannstanden er ca. 0,5 m høyere enn det vi så på befaring med NVE mandag 27/10 - 08. Normalvannstanden i vassdraget er ca. 0,2 m høyere enn det som ble registrert på samme dag. Dvs. at tiltakshaver ønsker å regulere 2 m ned i fra det som tidligere var ansett som HRV.

Etter å ha snakket med tiltakshaver Magne Sollid 27/109, ble vi enige om å vente til våren eller så fort det lar seg gjøre med å fotodokumentere hvordan en øvre regulering vil påvirke hyttene ved StorBelevatnet. Tiltakshaver hadde vært der for et par dager siden og det er for tiden mye snø der oppe”

Brev av 25.3.2009 (bilder og festekontrakt er ikke gjengitt her):

”Etter samtale med tiltakshaver Magne Sollid 27/1-09, ble det enighet om å vente til våren eller så fort det lar seg gjøre med å fotodokumentere hvordan en øvre regulering vil påvirke hyttene ved Stor-Belevatnet. Dette pga. store snømengder i området. Nå har Rovas imidlertid vært i kontakt med Jonas Sæterbø som hadde bildemateriell liggende. Kommentarer som er gitt på bildene er uttalelser fra Jonas Sæterbø. Ut i fra befaring med NVE 27/10.08 var vannstanden på daværende tidspunkt anslagsvis 20 cm under normal vannstand. Tiltakshaver ønsker å regulere 0,3 m opp og 1,7 m ned i fra det som man kan se på bilde 1.

Regulering.

Vassdraget har tidligere å ha blitt regulert inntil 2 m i både Store Belevatn og Midt Belevatn. Høyeste regulerte vannstand er antatt å ha gått opp til naust ved gammel demning i enden av Store Belevatn. Tiltakshaver er av den mening at denne vannstanden er ca. 0,5 m høyere enn det vi så på befaring med NVE mandag 27/10-08. Normalvannstanden i vassdraget er ca. 0,2 m høyere enn det som ble registrert på samme dag. Dvs. at tiltakshaver ønsker å regulere 2 m ned i fra det som tidligere var ansett som HRV.

Fstekontrakt

I festekontrakten mellom grunneiere og hytteiere, gir kontrakten hytteierne tillatelse til å leie hyttetomt langs strandbeltet av Storbelevatnet. Minste avstand fra festetomt ned til vatnet skal være minst 5 meter ved flomtopp.

Ut i fra grunneiers synspunkt har denne grensen blitt overskredet med utvidelse av hytte og foranliggende veranda. Grunneier føler det er viktig at denne informasjonen kommer frem før en avgjørelse på regulering av vatnet blir fattet. Det er ikke grunneieres ønske at reguleringen skal påvirke festerens rettigheter, men heller ikke at det skal gå på bekostning av grunneiers næringsgrunnlag. Se vedlagt festekontrakt s. 5-7.”

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Søkeren er Bele Kraftverk DA, et nyetablert selskap som skal eie og drifte Bele Kraftverk. Medeiere i selskapet er Helga Bele og Magne Sollid. Daglig leder og kontaktperson i selskapet er Helga Bele.

Om søknaden

Det er søkt om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge et kraftverk i Beleelva i Surnadal kommune i Møre og Romsdal fylke.

Kraftverket er planlagt med inntak på kote 428 og utløp på kote 40. Søknaden omfatter også 2 m regulering av Midt- og Stor-Belevann. Kraftverket vil utnytte et nedbørfelt på 6 km².

Middelvannføringen i vassdraget er på 450 l/s og kraftverket får en maksimal slukeevne på 900 l/s.

Beregnet produksjon er 11,4 GWh i et midlere år. Det er i etterkant forslått å slippe minstevannføring lik alminnelig lavvannføring på 57 l/s, og fortrinnsvis bare om sommeren.

Det har senere kommet inn alternativer for utbygging med redusert/ingen regulering og/eller inntak i bekken på kote 417. Disse har lavere prioritet fra søkers side enn det omsøkte alternativet.

Det er også søkt om tillatelse etter energiloven til bygging av nødvendige elektriske anlegg og kraftlinje og etter forurensningsloven om tillatelse til gjennomføring av tiltaket.

Beskrivelse av området

Bygden Bele ligger 5 km vest for Bæverfjorden og 13 km nord for Skei i Surnadal. Belevannene består av 3 nærliggende innsjøer, hvorav de to sørligste er planlagt regulert (Stor- og Midt-Belevann). Elven renner først (i hele tiltaksområdet) i en sør-sørvestlig retning og dreier så, etter å ha nådd dalbunnen, nordvest med utløp i Åsskardfjorden.

Beleelva har i tiltaksområdet en sørvendt eksposisjon. Ved vannene og inntaket er det alpin vegetasjon. Like nedenfor inntaket slynger elven seg gjennom et flatt myrparti før den knekker over kanten og faller bratt ned gjennom skogsterreng i en smal dal. Det er her en veietablert tursti som går fra Stor-Belevann periodevis langsmed elven, og som ved kote 225 går over til en traktorvei videre ned til Bele. 200 m oppstrøms kraftverket faller elven ut i en liten foss, Belefossen, som er synlig fra Bele og riksvei 65. Etter kraftverket flater elven ut og renner stort sett gjennom jordbruksland, og delvis parallelt med riksvei 65. Fra Åsskardfjorden og til Belefossen er det en anadrom elvestrekning med funn av sjørret og den er potensielt lakseførende.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Ved utløpet av Midt-Belevannet finnes det rester etter en gammel demning. Ved utløpet fra Stor-Belevann det en noe forfallen demning bygd i stein og treverk. Det er et gammelt kraftverk i drift i elven i dag, med inntak på kote 135 og avløp på kote 45. Vannrøret ligger i dag i en åpen sprengt grøft parallelt med fossen. Ca. 50 meter nedstrøms inntaket til det gamle kraftverket er det et vanninntak til lokalt vannverk. Langs elven er det etablert en vei opp til kote 150, og videre oppover går det en traktorvei til kote 225. Veien krysser elven like nedstrøms vanninntaket til det gamle kraftverket.

Teknisk plan

Reguleringer

Normal vannstand i henholdsvis Midt-Belevann og Stor-Belevann er 437 og 428 moh. Det er planlagt å regulere Midt-Belevann med 2 m mellom kote 436 og kote 438. Dette gir i følge nye beregninger fra tiltakshaver et reguleringsvolum på 353 500 m³ som er 2,5 % av årsvolumet. En meter heving av vannstanden vil anslagsvis neddemme et areal på ca. 40 daa. Omlag tilsvarende areal vil bli blottlagt ved en meter nedtapping.

Stor-Belevann er opprinnelig planlagt regulert med 2 m mellom kote 427 og kote 429. Dette gir et magasinivolum på 773 700 m³ som er 5,5 % av årsvolumet. Neddemt areal ved HRV blir ca. 18 daa og nytt blottlagt areal ved LRV blir ca. 15 daa. Tiltakshaver har senere endret sine planer til å innebære en fortsatt regulering på 2 meter, men da ut fra en høyeste vannstand som ligger noe lavere enn opprinnelig omsøkt, og som tar hensyn til eksisterende hytter langs vannkanten.

Totalt gir reguleringen av begge vatnene et magasinivolum på 1 127 200 m³, som er 8 % av årsvolumet. Med slukeevne 200 % av middelvannføring gir dette en årlig produksjonsøkning på ca. 1,9 GWh i forhold til null magasin.

Kraftverket vil normalt bli kjørt etter konstant nivå slik at produksjonen følger avrenningen, men det er søkt om tillatelse til effektkjøring og kjøring etter spotpris/timepris i de perioder dette anses som lønnsomt.

Overføringer

Det er ikke planlagt noen overføringer.

Inntak

Inntaket for kraftverket blir bygd ved Stor-Belevannet på kote 428, på samme sted som eksisterende demningsrester. Dammen blir ca. 30 meter bred og maks 4 meter høy og bygges som overløpsdam i betong.

Etter befaringen er det beskrevet en alternativ inntaksplassering på om lag kote 417, noe som vil gi mindre inngrep i myrområdet like nedstrøms planlagt inntak. Det er svært liten fallgradient på strekningen fra Stor-Belevann til kote 417.

Rørgate

Det må legges ca. 1800 meter med turbinrør fra inntaket på kote 428 i Belevatnet og ned til ny kraftstasjon. Røret får en diameter på 600 mm og lages i duktilt støpejern ev. GRP. I øvre del benyttes PE-rør.

Fra kraftstasjonen legges røret på vestsiden av elva opp til ca. kote 140 hvor røret krysser elva og fortsetter på østsiden videre opp til inntaksdammen. Rørtraseen vil så langt det er mulig følge eksisterende veitrasé. Ved kraftstasjonen og inntaket forankres røret i betongen. Røret er planlagt nedgravd der hvor det er mulig. Det må sprenges grøft i tiltaksområdets øvre del, ev. kan røret legges åpent.

Å legge nedgravd/nedsprengt rørgate i det flate myrpartiet like nedstrøms inntaket og i det bratte terrenget like nedstrøms myren vil medføre store landskapsinngrep. Tiltakshaver har derfor etter krav fra NVE utredet muligheten for å bore tunnel gjennom fjellet i en strekning på om lag 800 m fra inntaket i Stor-Belevann på kote 428 og gjennom det bratteste partiet. Dette vil medføre økte kostnader for rørgate på om lag 14 mill kr. eller 65 % i forhold til omsøkt. Tilsvarende vil tunnelboring fra alternativt inntak på kote 417 medføre ca. 7,8 mill kr eller 40 % økning i kostnader i forhold til rørgate uten tunnel.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen skal bygges på kote 40, på vestsiden av elva, ca. 25 meter fra eksisterende møllehus. Dette er ca. 60 meter unna dagens kraftstasjon. Størrelsen på huset blir ca. 10 x 8 meter. Bygningen tilpasses terrenget og gjøres slik at det går mest mulig i ett med omgivelsene. Det planlegges en peltonturbin og synkrongenerator med ytelse 2,5 MVA og merkespenning 0,69 kV. En transformator med ytelse 2,5 MVA og omsetningsforhold 0,69/22 kV plasseres i eget rom i stasjonen.

Elektriske anlegg

Det er i dag et godt utbygd linjenett i Bele. Det går 22 kV høyspentlinje like forbi planlagt plassering for kraftverket. Strømmen skal mates inn i nettet via trafo 0,69/22 kV. Det vil bli lagt 3x50 Al kabel ca. 50 meter fra trafo og bort til nærmeste stolpe. Lokal områdekonsesjonær /netteier er Svorka Energi AS. Svorka Energi AS har erklært at de kan påta seg driftsansvaret for høyspentanlegg i forbindelse med kraftverket.

Fra eksisterende kraftverk går det lavspentkabler bort til de to tiltakshavernes gårdsbruk. Disse vil bli koblet om og flyttet slik at det nye kraftverket også kan levere strøm til eget forbruk på privat nett.

Veier

Det går bilveg frem til planlagt kraftstasjon og videre til eksisterende kraftstasjon. Herfra går det traktorveg langs vestsiden av elva opp til kote 150. Her krysser veien elva og fortsetter opp til ca. kote 225. Det går også en traktorvei opp hit på østsiden av elva. Videre går det sti opp til inntaksdammen ved Stor-Belevann. Denne stien må oppgraderes slik at det blir mulig å kjøre traktor/gravemaskin opp til inntaksdammen. Stien er delvis svært bratt, og krysser oppover i lien. I forbindelse med bygging av dammen ved Midt-Belevatnet brukes helikopter til transport, og vei blir ikke nødvendig.

Massetak og deponi

Det vil ikke bli behov for deponier av betydning. Overflødig masse samles opp på tiltakshavers eiendom og kjøres bort eller benyttes der det måtte være behov.

Hydrologiske virkninger

Nedbørfeltet ved inntaket på kote 428 er beregnet til 6 km². Ved alternativt inntak på kote 417 er nedbørfeltet beregnet til ca. 6,3 km².

Nedbørfeltet ligger i et relativt høytliggende kyst/overgangsområde. Feltet er lite, med markert vårflomperiode og vinterlavvann, men større og mindre flomepisoder kan opptre i løpet høsten og vinteren. Den mest markante lavvannsesongen er på etterm vinteren, men det kan også være liten vannføring i elva på sensommeren.

Årlig middelvannføring ved det planlagte inntaket er beregnet til 450 l/s. Maksimal slukeevne for kraftverket er 900 l/s, som tilsvarer 200 % av middelvannføringen i vassdraget. Minste slukeevne er oppgitt til 50 l/s. Dette utgjør ca. 11 % av middelvannføringen.

NVE har beregnet alminnelig lavvannføring ved inntaket til 57 l/s. 5-persentil verdien for sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 90 l/s og 51 l/s (5-persentilverdier oppgitt i søknaden var også opprinnelig beregnet av NVE, men disse er senere korrigert).

Med en slukeevne på om lag 200 % av middelvannføringen vil kraftverket uten reguleringseffekt utnytte ca. 80 % av tilgjengelig vannmengde gjennom året, resten slippes forbi inntaket i form av overløp og vannføringer mindre enn minste slukeevne slik at kraftverket må stoppe.

Kraftverket vil føre til tydelig redusert vannføring i Beleelva mellom inntaket og kraftstasjonen. I et tørt, middels og vått år er vannføringen større enn største slukeevne hhv. 31, 61 og 119 dager. For de samme årene er vannføringen mindre enn minste slukeevne 121, 103 og 11 dager.

Det var opprinnelig ikke foreslått å slippe minstevannføring. Størrelsen på restfeltet er lite og vil i liten grad bidra til å opprettholde vannføring i elven nedenfor inntaket. Tiltakshaver har fremlagt produksjonstall for alternativer for slipp av alminnelig lavvannføring og 5-persentiler sommer og vinter.

Produksjon og kostnader

NVE har på bakgrunn av opplysninger fra søker laget følgende tabell over produksjon og kostnader:

BELE	Minste- vannføring hele året	Reg. 2 m begge vann	Reg. 2 m begge vann m/tunnel	Reg 2 m Stor-Bele	Reg 2 m Stor-Bele m/tunnel	Ingen regulering	Ingen regulering og m/tunnel	Inntak kote 417	Inntak kote 417 m/tunnel
Sum (mill kr.)		21,65	35,70	20,00	35,10	20,00	35,10	19,85	27,65
Prod	0-slipp	11,44	11,44	11,16	11,16	9,50	9,50	9,88	9,88
	alm. lav.	9,96	9,96	9,75	9,75	8,30	8,30	8,69	8,69
	5.pers.	9,70	9,70	9,50	9,50	8,08	8,08	8,00	8,00
Pris kr/kWh	0-slipp	1,89	3,12	1,79	3,15	2,11	3,69	2,01	2,80
	alm. lav.	2,17	3,58	2,05	3,60	2,41	4,23	2,28	3,18
	5.pers.	2,23	3,68	2,11	3,69	2,48	4,34	2,48	3,46

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Tiltakshaver er Bele Kraftverk DA som består av grunneierne Magne Sollid på g.nr./br.nr. 86/2 og Helga Bele på g.nr./br.nr. 86/1. Eiendomsskillet går midt i elva oppover lia. I området rundt kraftstasjonen skal en del av g.nr./br.nr. 86/1 skilles ut til Bele Kraftverk DA. En nabo, Gunnar Bele, eier rundt 60 meter på vestsiden av elva. Det foreligger en avtale mellom Bele Kraftverk DA og alle fallrettighetshaverne om leie av fallrett.

Grunnen rundt vannene tilhører også de overfor nevnte Bele-gårdene. Eierne av hytter og naust har festeavtale og er således ikke grunneiere. Hvilke rettigheter festerne har i forhold til bruk av areal rundt hyttene vil være et privatrettslig spørsmål som må løses mellom partene ved eventuell uenighet.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Hele utbyggingsområdet er plassert i kategorien LNF-område i kommuneplanens arealdel. Søker har fått innvilget dispensasjon fra kommuneplanens arealdel som en del av kommunens høringsuttalelse.

Samlet plan (SP)

Tiltaket berøres ikke av Samlet plan.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget inngår ikke blant de vassdrag som er vernet.

Inngrepsfrie områder

I følge søker vil inngrepet vil medføre 3,2 km² reduksjon i sone 2 og 0,5 km² reduksjon i sone 1. Disse tallene er beregnet fra plassering av reguleringsanlegg, og tar ikke hensyn til reguleringssonene rundt vannene.

Ved regulering av Midt-Belevann vil hele restarealet av INON sone 1 (3-5 km fra inngrep) falle bort og gå over til sone 2 (1-3 km fra inngrep). I tillegg vil over 3 km² av sone 2 falle bort. Ved regulering av bare Stor-Belevann vil en noe mindre del av INON sone 1 og 2 berøres.

Nasjonale laksevassdrag

Åsskardfjorden som Beleelva munner ut i er en sidefjord til Halsafjorden som er klassifisert som nasjonal laksefjord. Tiltaket omfattes ikke av beskyttelsesregimet for disse.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært behandlet etter reglene i kap. 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE har vært på befaring i området sammen med representanter for søker og konsulent, kommunen, fylket og berørte hytteeiere. Høringsuttalelsene er referert foran, og nedenfor følger en oppsummering av høringsuttalelsene.

Surnadal kommune har ingen særlige merknader til søknaden, og gir dispensasjon fra arealplanen. De mener at reguleringssonen vil påvirke synsinntrykket av vannene negativt, og regner en mer usikker is på vannene om vinteren som klart negativt. Kommunen påpeker at Kristiansund og Nordmøre turistforening har en fjordrute som går mellom Midt- og Stor-Bele vannene. Kommunen har et vannverk som forsyner 2-3 gårder og 5-8 boenheter. Kommunen understreker viktigheten av at avbøtende tiltak etter kap. 4 i søknaden blir utført.

Møre og Romsdal Fylke peker på en uavklarhet mellom søker og grunneiere ang. rørtraseen. Rørgaten vil stedvis bli liggende svært nær elven. I tillegg er den øvre delen svært bratt, og fylket tilrår at fullprofilboring blir vurdert på deler av strekningen. Området ved vannene er relativt mye benyttet som lokalt turområde og det ligger nøst og et titalls hytter rundt Stor-Belevann. Fylket frarår reguleringene på bakgrunn av de negative konsekvensene for landskap, ferdsel og isforhold. Denne vurderingen er gjort ut fra de opprinnelig foreliggende opplysningene i søknaden om at reguleringene bare ville gi ca. fem prosent økning i årlig produksjon (nye tall viser opptil 16 % årlig produksjonsøkning). Fylket anbefaler også å vurdere å flytte inntaket lengre ned (mot kote 400). Fylket er kritisk til biologisk mangfold-rapporten, bl.a. pga. manglende informasjon om lav og moser, kildereferanser og manglende kartfastsettelse. Stasjonen er planlagt ca. 200 m nedenfor øvre grense for anadrom fisk. Fylket tilrår at stasjonen flyttes noe oppover, så langt det er praktisk mulig, for å redusere berørt strekning.

Sametinget har ingen spesielle merknader til planforslaget, men viser til kulturminneloven § 8 annet ledd. Dersom det under arbeid i marken skulle komme fram gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående.

Statens vegvesen har ingen merknader til prosjektet.

Istad Nett som er regional kraftansvarlig har ingen merknader til prosjektet, påpeker at tiltaket må koordineres med Svorka Energi, og at det sjekkes at det er ledig kapasitet på nettet. Dette er i følge søknaden avtalt og avklart med Svorka allerede.

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal er svært kritisk til biologisk mangfold-rapporten bl.a. pga. dårlig mulighet for etterprøving og uvisshet om naturtyper er funnet eller lett etter. Virkninger av avbøtende tiltak som f.eks. minstevannføring er heller ikke nevnt. Naturvernforbundet peker på at inngrepet fører til reduksjon i INON, som allerede er truet av flere andre vannkraftprosjekter. De viser også til at friluftinteressene i området påvirkes negativt pga. reguleringssonens synlighet på lang avstand, påvirkning av hytter og nøst, iskvalitet, behov for ny traktorvei og fare for økt trafikk og støy fra biler. Også Naturvernforbundet viser til turlagets fjordrute. De er skeptisk til reguleringene, og peker på manglende utredning av hydrologiske konsekvenser av reguleringene. De setter som krav ved en ev. konsesjon at reguleringshøyden er stabil i perioden med is og at dammen er full fra midtsommer

og utover høsten. De ber om at det ikke gis tillatelse til effektkjøring pga. hensyn til anadrom fisk og isforhold på vannene. Naturvernforbundet er skeptisk til om rørtraseen lar seg etablere som skissert og peker på at faren for en bredde på rørgaten ut over de omtalte 15 meterne er stor, særlig der tiltaket krever mye sprenging.

Jonas Sæterbø er eier av en hytte langs Stor-Belevann og mener at hans hytte ikke tåler noen oppdemming av vannet. Det er 2 hytter og 4 naust som blir direkte berørt av en økt vannstand.

Rune Aasgaard (privat person) peker på store og synlige utvaskede strandsoner ved en regulering på 2 meter som omsøkt og anmoder om at det legges restriksjoner på tapping om sommeren. Inngrep i høyfjellsområdet rundt inntaket og noen hundre meters nedstrøms vil gi sår i landskapet som blir stående i lang tid. Fossene i Beleelva er etter hans syn viktige landskapselement i Åsskard- Bele, Sjøheimområdet, og det bør utredes hvilken minstevannføring som kan avbøte utbygging i dette området. Opprettholdelse av det gamle kraftverket mellom kote 135 og kote 45 vil etter hans syn fjerne virkningen av flomoverløp og minstevannføring i fossen, og han ber at det gamle kraftverket legges ned når det nye settes i drift. For å unngå stranding av fisk bør det installeres en forbislippingsventil og settes restriksjoner på vannføringsendringer. Han peker på fare for frostrøyk og isoppstuvninger i dette området. Videre mener han at dammen kan øke faren for flom i elven.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulemper

Nedenfor følger en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordeler og skader/ulemper ved bygging av Bele kraftverk:

Fordeler

- En utbygging etter de planer som nå foreligger vil gi ca. 11 GWh i ny årlig kraftproduksjon.
- Kraftverket vil bidra med inntekter til grunneierne og Surnadal kommune, og gi et bidrag til opprettholdelse av lokal bosetting og næringsutvikling.
- Tiltaket vil føre til økt verdiskapning og aktivitet i anleggsfasen.

Ulemper

- Tiltaket planlegges med en regulering av Stor- og Midt-Belevann på 2 meter. Dette ses som uheldig for friluftsliv og landskap, og for hytter og naust langs vannet. Regulering av Midt-Belevann vil føre til tap av INON sone 1 og berøre en viktig turiststi som går langs vannet.
- Nedgraving/-sprenging av turbinrøret i tiltaksområdets øverste del vil medføre vesentlige landskapsinngrep.
- En utbygging vil medføre redusert vannføring i Beleelva, med negativ innvirkning på elvens og det tilgrensende terrengets biologiske liv og på landskapsbildet.

NVEs vurdering

Landskap og friluftsliv

Flere høringsparter (kommunen, fylket, Naturvernforbundet, Rune Aasgaard) viser til at inngrepene i de øvre områdene kan være negative for landskapsopplevelsen og friluftslivet. Uttalelsene bemerker i

hovedsak forhold rundt reguleringene og rørgatetrasé i det bratte området. Videre er Belefossen vurdert å ha en stor betydning som landskapselement i området.

Rundt Belevannene er det et titalls hytter og naust og et par av disse ligger svært nær areal som vil bli neddemmet. Området er relativt mye benyttet som et lokalt turområde og det fiskes i vannene hele året. Hovedinngangsporten til turområdet er i følge Surnadal kommune via Åsskardhøgda sydvest for Belevannene. Det går også en tursti opp langs Beleelva. Denne benyttes hovedsakelig av beboerne i bygden Bele. Mellom Midt- og Stor-Belevann går det en rødmerket tursti mellom Jutulbu og Tverrlihytta som er en del av Kristiansund og Nordmøres "Fjordruta". Terrenget er åpent høyfjellsterreng med hovedsakelig lyng- og gressarter, og større inngrep vil være synlige fra lang avstand.

Like nedenfor det planlagte inntaket på kote 428 i Stor-Belevann er det et flatt parti med myr og noe fjellbjørk. Stien fra Bele går gjennom dette området. Myrpartiet er godt synlig fra inntaket og høydene rundt Stor-Belevann. Gjennom myren går det er delvis meanderende elveløp. Myrdekket er tynt over fast fjell. Om lag fra kote 417 går terrenget bratt nedover gjennom bjørkeskog som etter hvert går over i furu og granskog. Grunnen er preget av blokkstein og bart fjell i dagen, og Beleelva skjærer seg her inn i relativt bratte dalsider på begge sider.

Regulering av Midt- og Stor-Belevann

Jonas Sæterbø uttaler seg på vegne av seg selv og en annen hytteeier som fester tomt og påpeker at den planlagte reguleringen på 1 meter opp i forhold til normalvannstand vil føre til at disse hyttene kommer i kontakt med vann. Tiltakshaver hevder at det har vært damregulering i Stor- og Midt-Belevannet i flere generasjoner og viser til en privatrettslig kontrakt av 1947 hvor Bele kraftlag gis rett til bl.a. regulering av vannene på 2 meter over daværende vannstand. Tiltakshaver hevder at hyttene er blitt utvidet ned mot vannet uten at dette er i samsvar med festekontraktene. Tiltakshaver bemerker at det er ikke grunneieres ønske at reguleringen skal påvirke festerens rettigheter, men mener at det heller ikke skal gå på bekostning av grunneiers næringsgrunnlag.

Kontrakten av 1947, sammen med rester av daminnretninger, viser at vannene mest sannsynlig har vært regulert før, men det foreligger ingen opplysninger om manøvrering av vannene eller når reguleringene stoppet. NVE forholder seg uansett til de allmenne interessene rundt vannene i dag, og mener at en regulering som opprinnelig omsøkt vil kunne berøre enkelte hytter. Det foreligger ingen offentlig tillatelse til regulering av vannene, og det er uansett så lenge siden reguleringene ble benyttet at det er nødvendig med en tillatelse fra myndighetenes side. NVE forholder seg derfor til dagens tilstand der vannene er å anse som uregulert og vurderer virkningen ut fra det.

Vi har derfor bedt søker om å utrede et alternativt reguleringsregime som sikrer at hyttene ikke påvirkes av vannstands nivået. Tiltakshaver har derfor endret sine planer til å innebære en fortsatt regulering på 2 meter, men da ut fra en høyeste vannstand som ligger noe lavere enn opprinnelig omsøkt, og som tar hensyn til hyttene.

Regulering av vannene vil etter vårt syn føre til skjemmende kantsoner og usikker is om vinteren. Issvekkelse vil forsterkes av effektkjøring som er omsøkt, og forholdet er bemerket som negativt av flere, bl.a. kommunen og fylket. Videre vil slik effektkjøring kunne gi økt erosjonsfare i reguleringssonen.

Regulering av Midt-Belevann vil direkte påvirke den rødmerkede turstien som følger vannkanten et godt stykke, og denne må trolig legges om.

Ved regulering av Midt-Belevann vil hele restarealet av INON sone 1 (3-5 km fra inngrep) falle bort og gå over til sone 2 (1-3 km fra inngrep). I tillegg vil over 3 km² av sone 2 falle bort. Ved regulering av bare Stor-Belevann vil en mindre del av INON sone 1 og 2 berøres. Naturvernforbundet peker på at INON-areal som dette får verdi viktig (B) når de er så store som her, og viser til at dette urørtområdet er en del av prioritert område nr. 11 i fylkesdelplan for inngrepsfrie område i Møre og Romsdal.

De nye planene for reguleringsgrenser vil i like stor grad som ved de opprinnelige planene påvirke allmenne interesser som nevnt over, med reguleringssoner på 3-4 meters bredde, frafall av INON sone 1 og 2, dårligere isforhold for ferdsel og fiske og uheldige landskapsvirkninger i et åpent område som benyttes en del av allmennheten. Nye beregninger fra søker viser at 2 meter regulering av begge vannene vil gi en økt produksjon på 1,9 GWh/år i kraftverket. Med regulering av bare Stor-Belevann vil man redusere ulempene noe. Produksjonsøkningen vil være henholdsvis 1,7 GWh/år eller 1,1 GWh/år ved 2 eller 1 m regulering av dette vannet.

NVE mener at økte fordeler i form av maksimalt 1,9 GWh produksjonsøkning i kraftverket som følge av regulering av Midt- og Stor-Belevann vanskelig kan oppveie de betydelige ulempene dette medfører for allmenne interesser. Reduserte alternativ, med mindre eller ingen regulering av ett eller to vann, vil gi noe reduserte ulemper for allmenne interesser, men nytteverdien av reguleringen vil da også reduseres.

Tiltakshaver har søkt om tillatelse til effektkjøring. Effektkjøring innebærer at vannføringen i vassdraget vil variere mye over forholdsvis kort tid. Dette anses som sterkt negativt for biologisk mangfold i elven, og ikke minst for anadrom fisk nedstrøms Belefossen. Effektkjøring vil også forverre isforholdene for ferdsel, fiskeutøvelse på vannet og øke faren for erosjon i strandsonen. Dette kan etter vårt syn vanskelig avbøtes på en tilfredsstillende måte.

Rørgatetrasé og inntak

Fylket mener at det vil være store landskapsmessige utfordringer med å legge rørgata i det til dels svært bratte terrenget. Dette er et poeng som også tas opp av Naturvernforbundet, og som var tema under NVEs sluttbefaring. Fylket ber om at det vurderes å flytte inntaket lengre ned i elven for ikke å komme i inngrep med områdene rundt vannene.

NVE mener at tiltaket vil kreve mye sprenging i det bratte terrenget, og således medføre store landskapsinngrep. Samtidig peker vi på at nedlegging av rør i myrpartiet like nedstrøms utløpet fra Stor-Belevann vil medføre fare for at myren dreneres. Samtidig vil det bli nødvendig å transportere opp store mengder med omfyllingsmasser til rørgrøften, og behov for en større anleggsvei opp til området i forbindelse med dette. Rørgate i dagen på denne strekningen vil etter vår syn gi uforholdsmessige store landskapsinngrep.

Tiltakshaver har etter krav fra NVE vurdert mulighetene for å legge deler av rørtraseen i tunnel gjennom det bratte partiet og opp til inntaket og vist kostnadene forbundet med dette. De har også presentert et alternativ med inntak på kote 417 nedenfor myrområdene, og estimert kostnadene både med og uten tunnelløsning for dette. Drivning av tunnel vil helt klart øke kostnadene i prosjektet, (se avsnittet om produksjon og kostnader under NVEs merknader). NVE mener likevel at landskapsinngrepene ved etablering av rørgatetrasé er betydelige uavhengig av om inntaket er ved Stor-Belevannet eller på kote 417.

Beregningene fra søker viser at det uten regulering av vannene vil være rimeligere å trekke inntaket nedstrøms det flate myrpartiet grunnet kortere rørgatetrasé. Denne løsningen vil også i større grad hindre inngrep i friluftsområdene rundt Stor-Belevann og er etter vårt syn den beste løsningen for prosjektet dersom det gis konsesjon. Det er etter vårt syn liten forskjell i produksjon ved inntak ved

Stor-Belevann eller på ca. kote 417. Fallhøyden som tapes er ca. 11 meter eller i underkant av 3 % av utnyttbar fallhøyde. Samtidig øker tilsigsfeltet noe, slik at forskjellen tilnærmevis jevnes ut. Inngrepene vil bli mindre synlige og elvestrekningen i det første partiet ut fra Stor-Belevannet vil i større grad bli upåvirket.

Samlet sett er NVE av den oppfatning at inntaket må legges på ca. kote 417 dersom det gis tillatelse til bygging av kraftverket. Dette gjelder uavhengig av om det gis tillatelse til regulering eller ikke. NVE mener at en slik plassering og med vannvei i tunnel siste bratte partiet mot inntaket vil de landskapsmessige virkningene knyttet til inntaket også være akseptable.

Belefossen og eksisterende kraftverk

Like oppstrøms Belefossen ligger inntaket til et gammelt konsesjonsfritt kraftverk som er i drift i dag. Dette har en slukeevne på 200 l/s. Søker ønsker at kraftverket fortsatt skal driftes etter bygging av nye Bele kraftverk, og planlegger å kjøre dette på restvannføring fra feltet nedenfor inntaket samt flomvannføring.

En utbygging vil medføre at det vil renne betydelig mindre vann i Belefossen som er et landskapselement av en viss betydning. Dersom det ikke settes krav om at minstevannføring også skal renne forbi dette kraftverket vil denne fossen i langt større grad fremstå som tørrlagt. Etter vårt syn er dette en virkning av betydning i forhold til landskapsopplevelsen. NVE mener at dersom det gis tillatelse til Bele kraftverk må hele eller deler av minstevannføringsnivået som ev. pålegges sluppet fra inntaket også renne forbi inntaket til det gamle kraftverket.

Biologisk mangfold

Møre og Romsdal fylke og Norges Naturvernforbund har i sine høringsuttalelser stilt seg sterkt kritiske til den biologisk-mangfoldregistreringen som ble utført i forbindelse med konsesjonssøknaden. NVE er enig i at kvaliteten på rapporten er for dårlig til å i tilstrekkelig grad belyse konsekvenser for biologisk liv i og langs elven. Det ble heller ikke gjort registreringer i de berørte områdene rundt vannene, noe som er nødvendig ved planer om regulering.

I forbindelse med kartlegging av truede og-/eller sårbare naturtyper i Surnadal kommune er potensialet for forekomst av verdifulle naturtyper i tilknytning til Beleelva blitt vurdert også av et annet firma med kompetanse på fagfeltet, Miljøfaglig utredning AS v/ Geir Gaarder. NVE har hatt kontakt med Gaarder, og har i samråd med ham, og etter eget inntrykk fra befaring, vurdert potensialet for funn av truede naturtyper langs Beleelven og verdifulle arter i tilknytning til disse som liten. Vi har derfor valgt å ikke be om flere utredninger i området i og langs elven eller rundt vannene.

Det er funnet ungfugl av fossekall i Beleelva og elven er sannsynligvis også hekkeplass for arten. Hensyn til fossekallens næringstilgang og levehabitat tilsier at det må være en viss vannføring i elven hele året. NVE mener at dette kan sikres i tilstrekkelig grad med krav om minstevannføring hele året dersom det gis konsesjon til tiltaket.

Fisk

Belevannene og elven oppstrøms Belefossen

Det drives alminnelig fiske i Belevannene, både sommer og vinter. Regulering av vannet kan potensielt forverre næringstilgang og gytehabitater i vannet og innløpsbekkene. Vinterregulering er ansett å forverre forholdene for utøvelse av isfiske.

I elven mellom det planlagte inntaket og kraftstasjonen er det mange grunner og stein, noe som i følge søknaden gjør det vanskelig å fiske her. NVE tolker dette til at det finnes fisk på strekningen. Selv om muligheten for utøvelse av fiske i elven er begrenset, mener NVE at hensynet til fisk i seg selv nødvendiggjør et visst minste vannføringslipp hele året.

Anadrom strekning

Beleelva fører anadrom fisk på en strekning på om lag 2 km fra Åsskardfjorden og opp til Belefossen. Ved prøvefiske i forbindelse med konsesjonssøknaden ble det bare fanget ørret, og fiskerapporten beskriver sannsynligheten for gyttende laks i elven som liten, eller at laksen bare gyter sporadisk. NVE bemerker at Åsskardfjorden er en sidefjord til den nasjonale laksefjorden Halsafjorden. Like syd for tiltaksområdet munner laksefjorden Surna ut i Surnadalsfjorden som også er en sidefjord til Halsafjorden. Vi ser derfor et potensial for at det også kan forekomme laks på den anadrome strekningen, men ut fra foreliggende opplysninger om bestand av laks har vi tillagt dette liten vekt.

Stasjonsområdet er lagt på kote 40 om lag 200 m nedenfor øvre grense for anadrom fisk. Denne strekningen har i følge søknaden ikke noen særlig betydning som habitat og produksjonsareal for anadrom fisk. Møre og Romsdal fylke tilrår likevel at stasjonen blir flyttet så langt opp som praktisk mulig, slik at anadrom strekning blir minst mulig påvirket. Naturvernforbundet peker på at selv om virkningene for anadrom fisk er regnet å ikke å ha så stor negativ betydning i dette prosjektet, vil selv en liten negativ virkning kunne være viktig når totaltilstanden fra før av er dårlig. Fylkesmannen viser til at det er gitt nasjonale føringer om å ta vare på anadrome ressurser - også de små systemene. Naturvernforbundet og Aasgaard viser til behov for automatisk omløpsventil for å hindre tørrlegging av elven ved uforutsette utfall av kraftstasjonen.

Etter NVEs syn vil effektkjøring i vassdraget medføre at tiltakets influensområde blir vesentlig større nedstrøms kraftverket enn ved normalkjøring. Dette fordi det vil forekomme hurtige vannstandsendringer lengre ned i elven. Ut fra elvens verdi for anadrom fisk, og særlig for sjøørret, ser vi ikke å kunne tillate effektkjøring ved en ev. regulering av vannene. De negative konsekvensene ved uventede utfall av kraftstasjonen vil etter vårt syn kunne avbøtes med krav om automatisk omløpsventil ved en ev. konsesjon. Med krav om minste vannføring hele året anser vi at ulempene for anadrom fisk i elven som i tiltrekkelig grad ivaretatt. Vi viser samtidig til at over halvparten av den om lag 200 m lange elvestrekningen mellom kraftstasjon og øvre grense for anadrom fisk fra før er sterkt påvirket og tidvis tørrlagt pga. den eksisterende kraftstasjonen på kote 44. NVE ser derfor ikke grunnlag for å i møtekomme fylkets tilråding om å trekke kraftstasjonen lengre opp i elven. Ved krav om at ev. pålagt minste vannføring forbi inntaket til Bele kraftverk også skal slippes forbi inntaket til eksisterende kraftverk, kan realiteten bli at forholdene bedres noe på denne strekningen.

Andre forhold

Om lag 50 meter nedstrøms det eksisterende kraftverksinntaket har det kommunale vannverket sitt drikkevannsinntak. Det vil ved en ev. konsesjon forutsettes at drikkevannskvaliteten ikke forringes, verken i anleggs- eller driftsfasen, og nødvendig mengde vann må opprettholdes.

NVE er ikke kjent med at andre allmenne interesser blir berørt i særlig grad.

Oppsummering

NVE legger vekt på at tiltaket vil gi noe økt kraftproduksjon og bidra til lokal næringsutvikling og verdiskapning. NVE vurderer samlet sett at en utbygging av Bele kraftverk har få miljømessige

konsekvenser for vassdraget dersom det pålegges vilkår om en differensiert minstevannføring for sommer- og vintersesongen og krav om omløpsventil.

Regulering av Stor- og Midt-Belevann vil derimot etter vårt syn ha negative konsekvenser for flere allmenne interesser, herunder at det vil bli tidvis skjemmende reguleringssoner i et åpent landskapsrom som benyttes en del av allmennheten. Vannene vil også få svekkede isforhold slik at mulighet for utøvelse av isfiske reduseres. Deler av den merkede turstien "Fjordruta" går umiddelbart inntil Midt-Belevann og vil bli direkte påvirket av en regulering av dette vannet. I tillegg vil noe INON-område sone 1 og 2 forsvinne som følge av regulering av det ene eller begge vannene.

Landskapsmessige hensyn tilsier etter vårt syn at inntak må plasseres på ca. kote 417. På grunn av det bratte terrenget mener vi at vannveien må legges i fjell gjennom brattkneiken og opp til inntaket.

Fraføring av vann vil også ha en viss betydning for fisk og annet biologisk liv i og langs elven. Vi mener at den anadrome strekningen nedstrøms Belefossen tilsier at det er viktig å opprettholde en tilstrekkelig minstevannføring i elven. Det bør være høyere vannføring om sommeren enn om vinteren etter en ev. utbygging, slik det naturlige vannregimet er i dag. Grunnet fare for stranding av fisk ved uforutsette utfall i kraftstasjonen må det etableres en automatisk omløpsventil.

Videre vurderer NVE Belefossen som et landskapselement av en viss betydning. Opprettholdelse av en viss minstevannføring vil være nødvendig for å ivareta Belefossen ved en ev. konsesjon.

NVE har i sin vurdering lagt vekt på at tiltaket vil gi positive ringvirkninger lokalt, og gi en viss økning i ny årlig kraftproduksjon. Med avbøtende tiltak som vurdert ovenfor kan vi ikke se at det er forhold som berører allmenne interesser i slik grad at det er grunnlag for å gå imot en konsesjon til bygging av Bele kraftverk under visse forutsetninger. Regulering av Midt- og Stor-Belevann anses derimot som konfliktfylt i forhold til flere allmenne interesser, samtidig som fordelene i form av inntil 1,9 GWh/år etter vårt syn er begrenset.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelser mener NVE at med slipp av minstevannføring vil fordelene og nytten ved bygging av Bele kraftverk overstige skader og ulemper for private og allmenne interesser som blir berørt. Kravet i vannressursloven § 25 vil da være tilfredsstillt. NVE gir Bele Kraftverk DA tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Bele kraftverk med inntak på kote 417. Regulering av Belevannene vil ha negative konsekvenser for flere allmenne interesser og vil etter vårt syn være i konflikt med kravet i vannressursloven § 25. På bakgrunn av dette gis det ikke tillatelse til regulering av Belevannene.

Tillatelsen til bygging av Bele kraftverk gis på nærmere fastsatte vilkår. Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Nettilknytning

En bygging av ny kraftstasjon vil også omfatte bygging av nye elektriske høyspentanlegg og tilknytning til eksisterende kraftlinje. Det er ikke kommet inn merknader i høringsrunden knyttet til disse forholdene. Virkningene av disse spørsmålene inngår i NVEs helhetsvurdering og har ikke avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet. Det er ifølge Bele Kraft DA kapasitet i nettet og det er tatt høyde for linjetilknytning i kostnadsoverslaget.

Svorka Energi AS er områdekonsesjonær og har i følge søker erklært at de kan ta på seg driftsansvaret for høyspentanleggene. Vi finner det ikke nødvendig med egen anleggskonsesjon etter energiloven for

høyspenttilknytning til 22 kV-nettet. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av det lokale nettselskapets områdekonsesjon.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Konsesjonsvilkårene er basert på standard konsesjonsvilkår for tiltak som gjelder kraftutbygging der NVE gir tillatelse etter vannressursloven § 8. Vi har ikke funnet grunn til å kommentere poster i vilkårene der det er foreslått brukt standardvilkår uendret og der det ikke har kommet innspill i høringsuttalelsene. For øvrige poster har vi følgende kommentarer:

Post 1. Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og senere utarbeidet materiale og lagt til grunn for NVEs vurdering av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	450
Alminnelig lavvannføring	l/s	57
5-persentil sommer	l/s	90
5-persentil vinter	l/s	51
Største slukeevne	l/s	700
Minste slukeevne	l/s	50

Bele Kraftverk DA har slik NVE oppfatter søknaden opprinnelig foreslått en utbygging uten slipp av minstevannføring da det ikke er dokumentert rødlistearter eller andre spesielle forhold langs vannstrengen som tilsier behov for dette. Dette er senere blitt endret til forslag om slipp av sommervannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring på 57 l/s. Tiltakshaver peker på at restfeltet vil gi et bidrag til vanntilførsel og at vårløsning vil gi et betydelig bidrag med stor vannføring når fossekallen hekker.

NVE viser til at Beleelva er leveområde for fisk og fossekall nedstrøms inntaket og for anadrom fisk nedstrøms Belefossen. Alle disse artene, i tillegg til invertebrater, er avhengig av en viss vannføring i elven hele året for å kunne opprettholde sitt leveområde her. Videre mener vi at Beleelvas mange stryk og fosser, og med særskilt vekt på Belefossen, utgjør et vesentlig landskapselement som etter vårt syn må sikres.

Med inntak på kote 417 vil restfeltet bli redusert med 0,3 km² i forhold til inntak på kote 428 som omsøkt og tilsig til inntaket tilsvarende noe høyere. Forskjellen er likevel så begrenset at vi ikke har tillagt dette vekt.

NVE mener at det bør opprettholdes en viss naturlig variasjon i vannføringen samtidig som en minstevannføring som ivaretar det biologisk liv i og ved elven, og elven som landskapselement sikres. Etter vårt syn må vannføringen om sommeren være høyere enn om vinteren. Alminnelig lavvannføring er her en typisk vinterverdi som ikke vil gjenspeile elven som landskapselement i sommerhalvåret. Om vinteren kan minstevannføringen settes noe lavere, men det bør være noe vann som gir en helårig vannføring som sikrer livsgrunnlaget for vannavhengig liv.

På bakgrunn av allmenne interesser i vassdraget mener vi at det skal slippes en minstevannføring forbi inntaket på 90 l/s i perioden 1. mai – 30. september og 50 l/s resten av året. Dette vil føre til en reduksjon i produksjonen på 1,88 GWh i forhold til en utbygging uten slipp av minstevannføring som ville gitt 9,88 GWh, gitt inntak på kote 417 og ingen regulering. Dette er om lag tilsvarende produksjon som lå til grunn ved utarbeidelse av søknaden. Det fastsatte kravet til minstevannføring gjelder også nedenfor inntaket til eksisterende kraftverk.

Ved inntaksdammen skal det etableres måleanordning for registrering av minstevannføring. Dataene skal forelegges NVE på forespørsel. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen ivaretas gjennom godkjenning av detaljplanen. Krav om dokumentasjon på at minstevannføringen også overholdes nedenfor inntaket til eksisterende kraftverk avgjøres av NVE gjennom godkjenning av detaljplanen.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Driften av kraftverket må være slik at kjøringen blir mest mulig jevn, og med myke overganger.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet skal hele tilsiget slippes forbi.

Post 4. Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Inntaket skal legges i nedkant av det flate myrpartiet, om lag på kote 417. Vannveien skal legges i tunnel gjennom brattkneiken og opp til inntaket. Tunnelpåhogget skal ligge et sted mellom eksisterende inntak på kote 135 og kote 300 basert på vurderinger av landskapseffektene ved tunnel i forhold til nedgravd rørgate i området. Eksakt punkt for tunnelinnslag avgjøres som en del av detaljplangodkjenningen. Fra tunnel og ned til kraftstasjonen skal turbinrøret være nedgravd med mindre NVE av miljømessige hensyn godkjenner noe annet.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Trondheim og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang. Detaljer i prosjektet, som utforming av inntaket, støydempning og miljøtilpasning av kraftstasjonen med mer, ligger under denne post.

Eventuelle terrengskader som følge av transport skal utbedres så raskt som mulig.

Post 5. Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Ev. pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6. Automatisk fredete kulturminner

Merknadene fra Møre og Romsdal fylke og Sametinget kommer inn under dette vilkåret.

Post 8. Terskler m.m.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig på et senere tidspunkt.

Andre merknader

Vannforsyning

Tiltaket må planlegges slik at behovet for drikkevann og kvaliteten på dette ivaretas både i anleggs- og driftsfasen.

Forholdet til plan- og bygningsloven

"Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker" gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven synes her å være avklart med kommunen i følge kommunens høringsuttalelse.

Forholdet til forurensningsloven

Det er Møre og Romsdal fylke som har nødvendig myndighet til å gi tillatelse etter forurensningsloven. Fylket skriver i sin høringsuttalelse at de ikke kan se at utbyggingen vil føre til slik fare for forurensning at det er nødvendig med særskilt behandling etter forurensningsloven.